

به نام خدا

سؤالات متن کتاب مطالعات اجتماعی

هشتم دبیرستان

(دوره اول)

همراه با پاسخ فعالیت ها

و

خود را بیازمایید

درس ۱ تا ۱۲

قابل استفاده دبیران محترم و دانش آموزان عزیز

تهیه کننده:

علی ندافی

"دبیر مطالعات منطقه ۳ تهران"

سال تمصیلی ۱۴۰۲ - ۱۴۰۱

@Motaleat808

۱- تعاون یعنی چه؟ یعنی همکاری و یاری رساندن به یکدیگر.

۲- ما انسانها در مقابل چه کسانی مسئول هستیم؟ در مقابل خداوند متعال نسبت به خود، دیگران و محیطی که در آن زندگی میکنیم، مسئول هستیم.

۳- چرا هیچکس نمی تواند اعمال و رفتار و زندگی خود را از اجتماع جدا کند؟ از آنجایی که انسان هم موجودی اجتماعی و هم مسئول، آفریده شده است، هیچکس نمی تواند اعمال و رفتار و زندگی خود را از اجتماع جدا کند و بگوید من می خواهم زندگی آسوده ای داشته باشم، نسبت به آنچه در جامعه می گذرد و اتفاقاتی که برای دیگران می افتد، بی تفاوت بمانم و زندگی خود را از دیگران جدا کنم.

۴- دین اسلام در زمینه رابطه فرد با .. اجتماع .. پیام ها و دستوراتی دارد.

۵- قرآن در مورد تعاون و همکاری چه فرموده است؟ در کارهای نیک و پرهیزکاری، یکدیگر را یاری کنید و در گناه و ستمکاری همکاری نکنید.

۶- حضرت علی (ع) در مورد رفع مشکل مؤمنان چه می فرماید؟ از پیامبر اکرم (ص) شنیدم که فرمود کسی که یک مشکل از مومنی رفع کند، مانند کسی است که تمام عمرش را به عبادت سپری کرده است.

۷- یکی از کارهایی که قرآن کریم به آن امر فرموده .. تعاون .. است.

۸- همکاری نکردن در گناه یعنی چه؟ یعنی اینکه اگر کسی کار ناپسند یا گناهی انجام می دهد ما او را تشویق نکنیم یا طوری رفتار نکنیم که انگار با او موافق هستیم. همکاری نکردن در گناه، گاهی به این صورت است که مقدمه انجام آن گناه را برای خود یا دیگران فراهم نکنیم.

۹- جلوه ها و شکلهای مختلف تعاون را بنویسید. اظهار دوستی و محبت، همدلی و خوشحال کردن یکدیگر، هدیه دادن، کوشش برای ایجاد صلح و آشتی میان انسانها، عیادت از بیمار، قرض دادن، رفع مشکلات مردم و یاری رساندن به آنها در گرفتاریها، مشارکت کردن برای رفع نیازهای مالی فقرا، امر به معروف و نهی از منکر و ...

۱۰- همکاری و همدلی در خانواده چه نتیجه ای دارد؟ باعث صمیمیت و محبت بیشتر بین اعضای خانواده می شود.

۱۱- نتیجه تقسیم وظایف و مسئولیتها در خانواده چیست؟ هر عضوی از خانواده احساس می کند که مفید است و همه کارهای خانه بر دوش یک نفر قرار نمی گیرد.

۱۲- پیامبر اکرم (ص) و امامان بزرگوار (ع) در چه کارهایی با اعضای خانواده خود همکاری می کردند؟ دوشیدن شیر چهارپایان، آسیاب کردن گندم و جو و نظافت خانه.

۱۳- نمونه هایی از همکاری در مدرسه را بنویسید. همکاری در نظافت کلاس و مدرسه، کمک به همکلاسی هایی که در درس ضعیف هستند، همکاری در مراسم صبحگاهی و ...

۱۴- همدلی و همکاری در بین افراد یک محل چه نتیجه ای دارد؟ علاوه بر ایجاد صمیمیت و همبستگی، موجب می شود که کارها بهتر پیش می رود.

۱۵- در دین اسلام به محبت و توجه به همسایه سفارش بسیار شده است. صحیح (*) غلط ( )

۱۶- چند نمونه از تعاون در محله را بنویسید. عیادت از همسایه بیمار، کمک و خوشامدگویی به همسایه جدیدی که به محله نقل مکان نموده، همکاری در نظافت و پاکیزگی محله و مراقبت از اموال عمومی و همکاری در جشن ها و مراسم مختلف.

۱۷- امام صادق (ع) در باره خوش رفتاری با همسایه چه می فرمایند؟ با همسایه ات خوش رفتاری کن تا مسلمان راستین باشی

۱۸- آیا صحیح است که در خانه، همه کارها بر دوش یک نفر گذاشته شود؟ چرا؟ خیر، چون این کار باعث ناراحتی بین اعضای خانواده می شود.

۱۹- چه عواملی مانع از همکاری و تعاون می شود؟ خودخواهی، حسادت، کینه و دشمنی، غرور و تکبر.

فعالیت های درس ۱

۱- گفت و گو کنید

الف) شباهت های این دو ماجرا چه مواردی بود؟

جلوه ها و شکل هایی از احساس مسئولیت، تعاون، همکاری، کمک به همدیگر و همفکری برای حل مشکلات

ب) در ماجراهایی که نقل شد، افرادی که پیشقدم شده بودند تا به دیگری کمک کنند، چه دلیلی برای کار خود آوردند؟

احساس وظیفه و مسئولیت و کمک کردن و پیدا کردن راه چاره برای حل مشکل و شرایط سخت و بد پیش آمده

پ) اگر در این ماجراها احساس مسئولیت و همکاری وجود نداشت، چه اتفاقاتی می افتاد؟

در اجرای اول دوره درمان احمد اقا طول می کشید. هزینه اش بیشتر می شد - علی از نظر درسی ضعیف می شد در نتیجه خانواده احمد آقا دچار مشکلات فراوان دیگری نیز می شد. در ماجرای دوم بوی بدو نامطبوع زباله ها شهرک را فرا می گرفت و سبب بیماری مردم می شد. در نتیجه اهالی شهرک دچار مشکلات فراوان دیگری نیز می شدند.

ت) اگر در خانواده و فامیل برای کسی اتفاق ناخوشایندی پیش بیاید، آیا صحیح است ما بی تفاوت بمانیم؟ چرا؟

خیر، چون وظیفه انسانی ماست که در حل مشکلات به یکدیگر کمک کنیم و ممکن است روزی برای خود ما نیز چنین اتفاقی پیش بیاید و توقع و انتظار کمک داشته باشیم، پس با کمک کردن ما احساس تنهایی نخواهند کرد و با کم شدن مشکلات به آینده امیدوار خواهند شد. دوست کسی است که در هنگام ناراحتی و گرفتاری دست دوست خود را بگیرد. به کمک و یاری رساند.

۲- به نظر شما آیا صحیح است که در خانه، همه کارها بر دوش یک نفر گذاشته شود؟ چرا؟

خیر، زیرا کارها بر دوش یک نفر می افتد و او نیز بخاطر تنها بودن باید تلاش بیشتری بکند تا همه کارها را به خوبی انجام دهد، در نتیجه ناتوان و مریض شده و سبب مشکلات و بی نظمی بیشتری در خانواده می شود اما با تقسیم کارها و وظایف احساس مفید بودن افراد شکل گرفته و عدالت رعایت می شود.

۳- شما در چه مواردی با اعضای خانواده تان همکاری می کنید؟

خرید برای خانه، نظافت منزل، چیدن وسایل خانه، آماده کردن غذا و چایی، نگهداری از کوچکترها، کمک درسی به خواهر و برادر کوچکتر، همکاری در هنگام پذیرایی از میهمان ها.

۴- چه نمونه هایی از همکاری در بین همسایه ها یا افراد محله خود سراغ دارید؟

همکاری در جابجایی وسایل سنگین همسایه ها، تزئین و چراغانی محله در اعیاد و مراسمات مختلف، کمک به سالمندان و معلولان، کمک مالی و معنوی به مستمندان و فقیران محله، مراقبت از اموال عمومی.

۵- به نظر شما کدام مکان ها در محله می تواند به همبستگی و همکاری بیشتر بین افراد آن محله کمک کند؟

مساجد، حسینیه ها، دفاتر شوراهای اسلامی و شورای حل اختلاف، پایگاه بسیج، خانه های ریش سفیدان و معتمدان محل

۶- به نظر شما چه عواملی مانع از همکاری و تعاون می شود؟ مثال بزنید.

خودخواهی، دنیا طلبی، وسوسه های شیطانی، ناتوانی در برقراری روابط صحیح، عدم همدلی، عدم روحیه تعاون و همکاری، نداشتن مهارت و آموزش های لازم و کافی در تعاونی ها، حسادت و عداوت

"خود را بیازمایید درس ۱"

۱- تعاون یعنی ..... و ..... رساندن به یکدیگر.

۲- این سخن از کیست؟

"از پیامبر اکرم^(ص) شنیدم که فرمود کسی که یک مشکل از مومنی رفع کند، مانند کسی است که تمام عمرش را به عبادت سپری کرده است"

الف) حضرت علی^(ع) ( )   ب) امام صادق^(ع) ( )   ج) امام رضا^(ع) ( )   د) امام باقر^(ع) ( )

۳- این سخن از کیست؟

"با همسایه ات خوش رفتاری کن تا مسلمان راستین باشی"

الف) حضرت علی^(ع) ( )   ب) امام صادق^(ع) ( )   ج) امام رضا^(ع) ( )   د) امام باقر^(ع) ( )

۴- همکاری و همدلی در خانواده چه نتیجه ای دارد؟

۵- نتیجه تقسیم وظایف و مسئولیتها در خانواده چیست؟

۶- کدام مکان ها در محله می تواند به همبستگی و همکاری بیشتر بین افراد آن محله کمک کند؟ (چهار مورد)

- ۱- آیا تعاون تنها به خانه و مدرسه و محله، محدود می شود؟ خیر، گاهی افراد نیکوکار در سطح جامعه به صورت فردی و گاهی به صورت گروهی به دیگران یاری می رسانند و کمک می کنند.
- ۲- اتفاق به چه معناست؟ افراد از طریق بخشش مال، علم، توانایی ها و وقت خود به کسانی که نیازمند هستند، یاری می رسانند. به این بخشش "انفاق" می گویند.
- ۳- آیه ای از قرآن در مورد انفاق بنویسید. "هرگز به نیکی نمی رسید مگر اینکه از آنچه دوست دارید، انفاق کنید" ...
- ۴- گاهی افراد نیکوکار در قالب سازمانهای .. مردم نهاد .. و .. مؤسسات خیریه.. به یاری نیازمندان یا حل برخی از مشکلات جامعه می پردازند.
- ۵- چند نمونه از مؤسسات خیریه را نام ببرید. انجمن حمایت از بیماران خاص، انجمن نگهداری از معلولین و سالمندان، درمانگاه های خیریه، مؤسسات نگهداری و حمایت از ایتم و خیرین مدرسه ساز و کتابخانه ساز.
- ۶- همه سازمانها و مؤسسات خیریه باید برای فعالیت های خود از .. **وزارت کشور** .. مجوز بگیرند.
- ۷- خیرین مدرسه ساز چگونه افرادی هستند؟ خیرین مدرسه ساز با استفاده از توانمندی های خود و دیگر افراد یا نهادهای نیکوکار به ساختن یا تعمیر و نوسازی و تجهیز مدارس می پردازند و این مدارس را به صورت رایگان در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار می دهند.
- ۸- خیرین مدرسه ساز می توانند نام خود یا پدر و مادر یا هر نامی را که بخواهند، روی مدرسه بگذارند. صحیح (*) غلط ( )
- ۹- یکی از اقدامات بسیار خوب به منظور انفاق و تعاون در جامعه، .. **وقف** .. است.
- ۱۰- **وقف چیست؟** از دیرباز افراد نیکوکار بناهایی مانند مدرسه علمیه، پل، کاروانسرا، آب انبار و حمام عمومی می ساختند تا مردم بتوانند از آنها استفاده کنند. گاهی نیز دستور می دادند از منافع و درآمدی که از فعالیتی در یک مکان خاص حاصل می شود مثلا از زمین کشاورزی یا کارگاه تولیدی، به افراد نیازمند کمک شود.
- ۱۱- **اهمیت وقف را بنویسید.** برخی وقف ها آن چنان مهم هستند که گاهی می توانند جریان های فرهنگی، علمی، جغرافیایی یا سیاسی یک شهر را تغییر بدهند.
- ۱۲- **موقوفات چیست؟** به اموال و دارایی هایی که وقف می شود، موقوفات می گویند و کسی حق تصرف در آنها را ندارد یعنی تا ابد باید به همان صورت که واقف معین نموده است استفاده شود.
- ۱۳- **وقف گروهی یا خانوادگی چگونه وقفی است؟** یکی از انواع وقف، وقف گروهی یا خانوادگی است. در این نوع وقف ها، چند نفر یا اعضای یک خانواده که هر یک به تنهایی توانایی کافی برای وقف ندارند، با مشارکت مالی یکدیگر، وقفی را انجام داده و به این ترتیب، همه در پاداش این کار نیک و خوشحال نمودن دیگران، شریک می شوند.
- ۱۴- **شرکت های تعاونی چگونه تشکیل می شود؟** هر گاه گروهی از مردم برای رفع نیازهای معیشتی و شغلی خود دور هم جمع شوند و بر طبق قانون تعاونی ها، در فعالیتی سرمایه گذاری و همکاری کنند و در سود و زیان آن شریک شوند، در واقع یک شرکت تعاونی، تأسیس کرده اند و هر یک از آنها را عضو شرکت تعاونی می نامند.
- ۱۵- **تفاوت شرکت های تعاونی و شرکت های غیر تعاونی چیست؟** در تعاونی، همه افراد با هم برابر هستند یعنی هر کس با هر مقدار سرمایه (سهام) عضو شود، یک حق رأی دارد. در حالی که در شرکت های غیر تعاونی، هر کس سرمایه و سهامش بیشتر است، قدرت بیشتری در تصمیم گیری ها دارد.
- ۱۶- **شرکتهای تعاونی چه هدفی و چه ویژگی هایی دارند؟** در شرکت های تعاونی، گروهی از افراد به طور داوطلبانه برای یک هدف مشترک تلاش می کنند. هدف شرکت های تعاونی معمولا حل مشکلات اقتصادی و ایجاد رفاه و زندگی بهتر برای اعضای آن است و منفعی نیز که از همکاری و فعالیت گروهی (جمع) حاصل می شود، به طور برابر و یکسان بین همه اعضا، توزیع می شود.

فعالیت های درس ۲

۱- انفاق کردن چه اثراتی در زندگی فرد انفاق کننده دارد؟

زمینه رستگاری فرد را در دنیا و آخرت فراهم می کند- موجب پاکی و افزایش مال و ثروت می شود- باعث تقویت روحیه ایثار و بخشش می شود- قلب انسان را از دلبستگی به مال دنیا و ثروت می رهاند- آرامش روحی و روانی به دنبال دارد.

۲- درباره راههایی که میتوانید انفاق کنید، فکر کنید. چند مورد را روی کاغذ یادداشت کنید و سعی کنید آنها را انجام دهید. جلوگیری از اختلافات و درگیری های افراد و خانواده ها، ایجاد صلح و سازش میان مردم، رسیدگی به جاده ها و ... سایر امکانات مورد نیاز روستاها و مناطق محروم، پرداخت دیه ی جرایم غیر عمد، حمایت از خانواده های نیازمند.

۳- مکانی (مدرسه، بیمارستان، مسجد و ...) در شهر، روستا یا استان محل زندگیتان که به دست خیرین (مرد یا زن) ساخته شده، شناسایی و درباره آن تحقیق کنید.

پاسخ بر عهده دانش آموزان می باشد.

۴- متن صفحه روبه رو، زندگینامه دو تن از خیرین مدرسه ساز را بخوانید. سپس در یک جمله بنویسید مهم ترین پیام یا نکته ای که از خواندن این متن گرفتید، چه بود؟

افزایش و ایجاد روحیه نیکوکاری، تمایل به کارهای نیک و خدا پسندانه، انجام بهتر فریضه های دینی، بخشودگی گناهان و برخورداری از اجر معنوی، افزایش مال و برکت روزی، آرامش خاطر.

۵- یکی از اقدامات ارزشمند مردم کشور ما پس از پیروزی انقلاب اسلامی، تشکیل جهاد سازندگی و رفتن داوطلبانه آنها به مناطق محروم و روستاها برای عمران و آبادانی بود. درباره نهاد جهاد سازندگی از بزرگترها پرس و جو کنید و چند مورد از اقدامات این نهاد را در منطقه یا استان محل زندگی تان در کلاس بیان کنید.

جهاد سازندگی یکی از نهادهای مردمی انقلاب اسلامی ایران است. این نهاد با توجه به فلسفه تشکیل و فعالیت خود در بین سایر نهادها و ارگان هایی که برای استحکام و تداوم انقلاب اسلامی شکل گرفته اند، از اعتبار و جایگاه بالایی برخوردار است.

جهاد سازندگی تنها چهار ماه پس از پیروزی انقلاب اسلامی به فرمان امام خمینی^(ره) تشکیل شد. و اقداماتی مانند: آب و برق رسانی روستاها، احداث راه های روستایی، بهسازی آسفالت راه روستایی، ساخت مدارس روستایی، تشکیل کمیته های مختلف کشاورزی، بهداشت، توسعه و فرهنگ و ... را انجام دادند.

۶- کار برگه شماره (۱) تعاون را در منزل انجام دهید.

پاسخ بر عهده دانش آموزان می باشد.

۷- یک مدرسه یا یک نمازخانه که تازه ساخته شده است را تصور کنید. با یکدیگر گفت و گو کنید که چه چیزهایی را می توانید با مشارکت دوستان یا خانواده تان، وقف آنجا کنید؟

نمازخانه: قرآن، فرش، مهر، تسبیح و ...

مدرسه: لوازم التحریر، تخته سیاه (وایت برد)، وسایل ورزشی و ...

۸- پرس و جو کنید. آیا در محل زندگی شما اثر یا بنای وقفی وجود دارد؟ واقف آن کیست؟

پاسخ بر عهده دانش آموزان می باشد.

۹- متن مربوط به شرکت تعاونی را در این درس بخوانید و فواید مادی و معنوی را که در یک شرکت تعاونی وجود دارد، فهرست کنید. برای مثال: داوطلبانه بودن ...

برخورداری از کسب سود و منافع مشترک، حل مشکلات اقتصادی اعضا و ایجاد رفاه و زندگی بهتر اعضا برخوردار از اجر معنوی و بذل و بخشش و نبودن فقر مادی و معنوی.

"خود را بیازمایید درس ۲"

۱- همه سازمانها و مؤسسات خیریه باید برای فعالیت های خود از ..... مجوز بگیرند.

۲- به اموال و دارایی هایی که وقف می شود، ..... می گویند

۳- کدام گزینه در مورد شرکت های تعاونی درست نیست؟

الف) هر کس با هر مقدار سرمایه (سهم) عضو شود، یک حق رأی دارد. ( )

ب) گروهی از افراد به طور داوطلبانه برای یک هدف مشترک تلاش می کنند. ( )

ج) هر کس سرمایه و سهامش بیشتر است، قدرت بیشتری در تصمیم گیری ها دارد. ( )

د) منافع حاصل شده، به طور برابر و یکسان بین همه اعضا، توزیع می شود. ( )

۴- دو نمونه از اقدامات جهاد سازندگی را بنویسید.

۵- انفاق به چه معناست؟

۶- ما چه کسانی هستیم؟

"ما با استفاده از توانمندی های خود و دیگران یا نهادهای نیکوکار به ساختن یا تعمیر و نوسازی و تجهیز مدارس می پردازیم و این مدارس را به صورت رایگان در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار می دهیم" (.....)

۷- انفاق کردن چه اثراتی در زندگی فرد انفاق کننده دارد؟

- ۱- حکومت کشور ما چیست و چگونه اداره می شود؟ حکومت کشور ما جمهوری اسلامی است و به وسیله سه قوه مقننه، قضائیه و مجریه، زیر نظر مقام معظم رهبری اداره می شود.
- ۲- قوه مجریه همان .. دولت .. و سازمانهای وابسته به دولت است.
- ۳- ریاست قوه مجریه بر عهده .. رئیس جمهور .. است.
- ۴- مسئولیت هایی که رئیس جمهور بر عهده دارد را بنویسید. مسئولیت اجرای قانون اساسی و قوانین مصوب مجلس .
- ۵- عالی ترین مقام رسمی کشور پس از مقام معظم رهبری .. رئیس جمهور .. است.
- ۶- رئیس جمهور برای چه مدت و چگونه انتخاب می شود؟ رئیس جمهور برای مدت چهار سال با رای مستقیم مردم انتخاب می شود و تنها برای یک دوره چهار ساله دیگر به صورت متوالی انتخاب مجدد او مانعی ندارد.
- ۷- کسانی که شرایط ریاست جمهوری را دارند صلاحیتشان توسط .. شورای نگهبان .. تأیید می شود.
- ۸- کاندیداهای ریاست جمهوری چگونه پیامهای خود را به مردم می رسانند؟ پس از آن که صلاحیتشان توسط شورای نگهبان تأیید شد، پیام ها و برنامه های خود را از طریق تبلیغات انتخاباتی در صدا و سیما، روزنامه ها و مجلات و اینترنت و سخنرانی مختلف، به مردم می رسانند.
- ۹- چه کسانی می توانند در انتخابات ریاست جمهوری شرکت کنند؟ در روز رای گیری، همه کسانی که ایرانی و تبعه جمهوری اسلامی ایران هستند (حتی افرادی که در خارج از کشور زندگی می کنند) می توانند رأی بدهند.
- ۱۰- حداقل سن رأی دهندگان .. ۱۸ .. سال تعیین شده است.
- ۱۱- رأی دهندگان ریاست جمهوری باید چگونه نامزدهای خود را انتخاب کنند؟ رأی دهندگان باید تلاش کنند تا صالح ترین فرد را برای ریاست جمهوری در میان نامزدها شناسایی کنند، فردی که با داشتن برنامه ای مناسب، بیشترین میزان تعهد، کاردانی و دوری از فساد را داشته باشد و با جدیت، به دنبال حل مشکلات مردم و جامعه باشد.
- ۱۲- مرحله تنفیذ رئیس جمهور را توضیح دهید. پس از آنکه رئیس جمهور با حداکثر آرای مردم انتخاب شد، برای شروع بکار، حکم وی توسط رهبر امضاء و تنفیذ می شود.
- ۱۳- مراسم تحلیف (سوگند) رئیس جمهور چگونه انجام می شود؟ رئیس جمهور در مجلس شورای اسلامی با حضور نمایندگان مجلس و شورای نگهبان و رئیس قوه قضائیه در پیشگاه قرآن کریم سوگند یاد می کند که وظایف خود را مانند ترویج دین و اخلاق، پشتیبانی از حق، گسترش عدالت، پاسداری از قانون اساسی و ... به درستی انجام دهد.
- ۱۴- رئیس جمهور و هیئت دولت در برابر چه کسانی مسئول هستند؟ در برابر ملت ایران، رهبر و مجلس شورای اسلامی مسئول هستند و باید پاسخگو باشند.
- ۱۵- هیئت دولت از چه کسانی تشکیل می شود؟ از رئیس جمهور، معاونان و وزیران .
- ۱۶- رئیس جمهور در شروع کار خود چه کارهایی را انجام می دهد؟ افرادی را بعنوان وزیر انتخاب و به مجلس معرفی می کند. هر وزیر برنامه های خود را ارائه می دهد و سپس نمایندگان درباره صلاحیت او برای وزارت اظهار نظر می کنند و در باره هر وزیر رأی گیری می شود، در صورتی که اکثریت نمایندگان مجلس به وزیری رأی اعتماد بدهند، او می تواند بعنوان وزیر شروع بکار نماید.
- ۱۷- هر وزیر مسئول یک .. وزارتخانه .. است.
- ۱۸- وزارتخانه به کجا گفته می شود؟ ساختمانی که دفتر وزیر در آنجا قرار دارد، وزارتخانه نامیده می شود.
- ۱۹- هیئت دولت در طی سال چه کارهایی انجام می دهد؟ جلسات متعددی برگزار می کند و رئیس جمهور و وزیران در مورد مسائل مهم کشور و جهان به گفت و گو می پردازند و با مشورت یکدیگر، به راه حل هایی می رسند و در مورد مسائل تصمیم گیری می کنند.
- ۲۰- مقر هیئت دولت و وزارتخانه ها در .. تهران .. است.
- ۲۱- برنامه وزارتخانه ها در استانها چگونه اجرا می شود؟ وزارتخانه ها در همه استان های کشور، سازمان ها و اداراتی دارند که برنامه های آنها را اجرا می کنند.

فعالیت های درس ۳

۱- هم اکنون رئیس جمهور ایران کیست؟ او چگونه به این مقام انتخاب شده است؟ آیا میدانید در زمان انتخاب او چند نفر دیگر نامزد ریاست جمهوری بودند؟

حجت الاسلام ابراهیم رییسی ، با رأی مستقیم مردم ، ۷ نفر بودند.

۲- آخرین انتخابات ریاست جمهوری در چه سالی برگزار شد؟ انتخابات بعدی در چه سالی خواهد بود؟ در آن زمان شما چند سال دارید؟ آیا شرط سنی شرکت در انتخابات را خواهید داشت؟

۱۴۰۰ و انتخابات بعدی ۱۴۰۴ ، اگر در آن زمان ۱۸ سال داشته باشیم طبق قانون می توانیم.

۳- هر یک از موضوعات زیر که در زندگی روزمره با آن سروکار دارید، به کدام وزارتخانه مربوط می شود؟

- درس خواندن در مدرسه: وزارت آموزش و پرورش
- استفاده از اتوبان، بزرگراه ها و جاده های بین شهرها در مسافرت: وزارت راه و شهرسازی
- رفتن به سینما و کتابخانه: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- مراجعه به پزشک و بیمارستان: وزارت بهداشت و درمان
- مصرف آب و برق: وزارت نیرو

"خود را بیازمایید درس ۳"

۱- حکومت کشور ما جمهوری اسلامی است و به وسیله سه قوه مقننه، قضائیه و مجریه، زیر نظر ..... اداره می شود.

۲- اولین مرحله برای انتخاب رئیس جمهور چیست؟

- (الف) تبلیغات در صدا و سیما ( )
(ب) تأیید صلاحیت توسط رهبر ( )
(ج) اعلام برنامه ها ( )
(د) تأیید صلاحیت توسط شورای نگهبان ( )

۳- در مراسم تحلیف رئیس جمهور کدام یک از افراد زیر حضور ندارد؟

- (الف) رهبر ( ) (ب) رئیس مجلس ( ) (ج) رئیس قوه قضائیه ( ) (د) اعضای شورای نگهبان ( )

۴- عالی ترین مقام رسمی کشور بعد از مقام معظم رهبری چه کسی است؟

- (الف) رئیس جمهور ( ) (ب) رئیس مجلس ( ) (ج) رئیس قوه قضائیه ( ) (د) شورای نگهبان ( )

۵- هیئت دولت از رئیس جمهور ، ..... و ..... تشکیل می شود.

۶- رئیس جمهور برای مدت پنج سال با رای مستقیم مردم انتخاب می شود.

- (صحیح) (غلط)

۷- در صورتی که اکثریت نمایندگان مجلس به وزیري رأی اعتماد بدهند، او می تواند بعنوان وزیر شروع بکار نماید.

- (صحیح) (غلط)

۸- رئیس جمهور برای شروع بکار، حکم وی توسط ..... امضاء و تنفیذ می شود.

۹- هر یک از اخبار زیر مربوط به کدام وزارت خانه است؟ (یک مورد اضافه است)

تزریق واکسن کرونا	وزارت نیرو
جیره بندی آب در صورت مصرف بی رویه	وزارت بهداشت و درمان
تقدیر و تشکر از معلمان نمونه کشور	وزارت کشور
ارائه مجوز به موسسات خیریه جدید	وزارت آموزش و پرورش
	وزارت دادگستری

۱۰- کدامیک از مراحل زیر به ترتیب در مورد انتخاب رئیس جمهور درست است؟

- (الف) تبلیغات در صدا و سیما و اعلام برنامه ها، انتخاب با حداکثر آرای مردم، تأیید صلاحیت توسط شورای نگهبان ، تنفیذ، تحلیف ( )
(ب) تأیید صلاحیت توسط شورای نگهبان ، تبلیغات در صدا و سیما و اعلام برنامه ها، انتخاب با حداکثر آرای مردم، تنفیذ، تحلیف ( )
(ج) تأیید صلاحیت توسط شورای نگهبان ، تنفیذ، تبلیغات در صدا و سیما و اعلام برنامه ها، انتخاب با حداکثر آرای مردم، تحلیف ( )
(د) تنفیذ، تأیید صلاحیت توسط شورای نگهبان ، تبلیغات در صدا و سیما و اعلام برنامه ها، انتخاب با حداکثر آرای مردم، تحلیف ( )

۱- منظور از شهروندان، .. **اتباع** .. یک کشورند.

۲- چه کسانی شهروندان ایران محسوب می شوند؟

همه کسانی که تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران را دارند، چه شهری باشند، چه روستایی و عشایری، چه داخل کشور زندگی کنند و چه در خارج از کشور، شهروند ایران محسوب می شوند.

۳- شهروندان در رابطه با دولت چه حقوقی دارند؟

آنها حق دارند از خدمات دولت در زمینه های مختلف بهره مند شوند، و حق دارند آزادی بیان، اظهار نظر و انتقاد داشته باشند.

۴- شهروندان کشور چه وظیفه ای نسبت به دولت دارند؟

وظیفه دارند به قوانین و مقررات کشور احترام بگذارند و آنها را رعایت کنند، با دولت مشارکت و همکاری صمیمانه داشته باشند، مالیات خود را بپردازند و در هنگام جنگ از کشور دفاع کنند.

۵- مهمترین وظایف دولت بر طبق قانون اساسی چیست؟

دولت موظف است شرایط و لوازم سواد و آموزش، بهداشت، شغل مناسب، رفاه، امنیت، فرهنگ و اخلاق اسلامی را در جامعه فراهم کند. دولت همچنین وظیفه دارد تجهیزات زیربنایی و خدمات عمومی مانند ساختن راه و جاده، پل، بیمارستان، مسکن، مدرسه، سد، مخابرات، آب، برق و گاز و ... را در کشور، گسترش دهد.

۶- اجرای قوانین و مصوبات مجلس شورای اسلامی از وظایف مهم دولت است. صحیح (*) غلط ( )

۷- سه مورد از وظایف و اختیارات رئیس جمهور را نام ببرید.

- امضای قراردادهایی که بین ایران و کشورهای دیگر بسته می شود
- امضای استوار نامه سفیران کشور ما و پذیرش استوار نامه سفیران سایر کشورها
- اعطای نشان های دولتی .

۸- تنظیم لایحه بر عهده .. دولت .. است.

۹- لوایح تنظیم شده توسط دولت برای تصویب و قانونی شدن به کجا فرستاده می شود؟ مجلس شورای اسلامی

۱۰- وظیفه نظارت بر فعالیت های دولت بر عهده کیست؟ بر عهده نمایندگان مجلس

۱۱- نمایندگان حق سؤال کردن از رئیس جمهور و وزرا را دارند. صحیح (*) غلط ( )

۱۲- سؤال کردن از رئیس جمهور و وزرا توسط نمایندگان چگونه انجام می شود؟

نمایندگان ممکن است از عملکرد رئیس جمهور یا هر یک از وزیران سؤال کنند. در این صورت رئیس جمهور یا وزیری که از او سؤال شده باید در مجلس حاضر شود و به سؤال نمایندگان پاسخ دهد. گاهی نیز ممکن است مجلس، وزیری را استیضاح کند.

۱۳- دولت در چه زمینه هایی فعالیت های مختلفی انجام می دهد؟

در زمینه های آموزش، بهداشت، اوقات فراغت، حفاظت از محیط زیست، مسکن، کشاورزی، صنعت و ... انجام می دهد. همچنین برای اقدامات عمرانی مثل ساختن پل، جاده، فرودگاه، نیروگاه برق و ... سرمایه گذاری کند.

۱۴- دولت برای اداره امور کشور باید .. **در آمد** .. داشته باشد تا بتواند هزینه کند.

۱۵- درآمد دولت به چند بخش تقسیم می شود؟

- ✓ درآمدهای حاصل از صادرات نفت
- ✓ درآمدهای حاصل از مالیات
- ✓ سایر درآمدها

۱۶- بخشی از درآمدهای دولت از راه .. مالیات .. تأمین می شود.

۱۷- مالیات چیست؟

مالیات پولی است که بر طبق قانون، افراد و موسسات به دولت می پردازند تا جهت اداره امور کشور، مورد استفاده قرار بگیرد.

۱۸- کدام بخش از درآمدهای دولت نسبت به دیگر موارد کوچکتر است؟ سایر درآمدها

۱۹- سایر درآمدهای دولت غیر از مالیات و نفت از چه راه هایی است؟

درآمدهایی از بابت ارائه خدمات برق، آب، گاز و تلفن به مردم، صدور گواهینامه رانندگی، سند مالکیت، گذرنامه و نظایر آن، یا درآمدهای ناشی از سرمایه گذاری در صنایع بزرگ.

۲۰- بودجه چیست؟

بودجه به زبان ساده یعنی پیش بینی دخل و خرج دولت یا همان درآمدها و هزینه ها. بودجه سندی است که دولت در آن درآمدها و هزینه های یک کشور را برای یکسال، معین می کند.

۲۱- یکی از وظایف مهم دولت ها، تنظیم لایحه .. بودجه .. است.

۲۲- تصویب لایحه بودجه بر عهده کیست؟ مجلس شورای اسلامی

۲۳- مجلس بر درآمدها و هزینه های دولت نظارت می کند.

صحیح (*) غلط ( )

مهر ۱۴۰۱

@motaleat808

فعالیت های درس ۴

۱- فرض کنید رئیس جمهور می‌خواهد از منطقه‌ای که شما در آن زندگی می‌کنید (شهر، روستا یا استان) بازدید یک روزه داشته باشد و از شما خواسته‌اند که برنامه زمانی این بازدید را بنویسید. به طور گروهی همفکری کنید و برنامه‌ای برای این بازدید بنویسید. در برنامه خود معین کنید رئیس جمهور از کدام مناطق دیدن کند. با چه کسانی ملاقات و گفت‌وگو کند و...، برای هر کار زمانی را در نظر بگیرید.

به عنوان مثال رئیس جمهور قصد دارد در سفری از شهر زابل بازدید کند. او می‌تواند در ساعت اول با مسئولین این شهر جلسه برگزار کند و در ساعت دوم به بازدید از مناطق محروم این شهر پردازد و همچنین در ساعت سوم برای احداث یکی از طرح‌های در دست اجرا اقدام کند. همچنین در ساعت پایانی با جمعی از دانشجویان و فعالان حوزه صنعت در این شهر دیدار کند.

۲- با استفاده از منابع مختلف (روزنامه‌ها پایگاه اینترنتی دولت و...) درباره یکی از فعالیت های رئیس جمهور یا هیئت دولت خبر و عکس تهیه کنید و به کلاس بیاورید.

می‌توان اخباری در خصوص برگزاری جلسات مختلف هیئت دولت در خصوص نحوه اجرای فاز دوم هدمندی یارانه‌ها، گفتگو و مذاکرات وزارتخانه‌های مختلف در این زمینه تهیه و عکس هیئت دولت را از روزنامه بریده و ضمیمه گزارش کرد.

۳- کاربرگ شماره (۲) دولت را انجام دهید.

پاسخ بر عهده دانش آموزان می‌باشد.

۴- گفت و گو کنید: به نظر شما متکی بودن درآمد یک کشور به صادرات نفت چه معایبی دارد؟ برای حل این مشکل چه راه‌هایی را باید در نظر گرفت؟

باعث وابستگی کشور به نفت و یا تک محصولی شدن کشور می‌شود که در مواقع بحرانی مانند نوسانات قیمت جهانی یا تحریم و جنگ با کاهش درآمد و مشکلات اقتصادی فراوان مواجه می‌شود. لازم است با حمایت از تلاش‌های علمی و فناوری جوانان و دانشمندان با تکیه بر علم و فناوری روز و فعالیت در عرصه کشاورزی و صنعت و با حمایت از تولیدات داخلی و ملی، صادرات غیرنفتی و تولیدات داخلی افزایش یابد تا به منظور اجتناب از وابستگی و محصولات انحصاری دور شد.

"خود را بیازمایید درس ۴"

۱- مهمترین وظایف دولت بر طبق قانون اساسی چیست؟ (سه مورد)

۲- درآمدهای دولت عبارتند از: ۱- درآمدهای حاصل از صادرات ..... ۲- درآمدهای حاصل از ..... ۳- سایر درآمدها.

۳- مالیات چیست؟

۴- امضای قراردادهایی که بین ایران و کشورهای دیگر بسته می شود، توسط چه کسی امضا می شود؟

(الف) رئیس جمهور ( ) (ب) رئیس مجلس ( ) (ج) رئیس قوه قضائیه ( ) (د) رئیس شورای نگهبان ( )

۵- تصویب لایحه بودجه بر عهده کیست؟

(الف) مجلس شورای اسلامی ( ) (ب) دولت ( ) (ج) قوه قضائیه ( ) (د) شورای نگهبان ( )

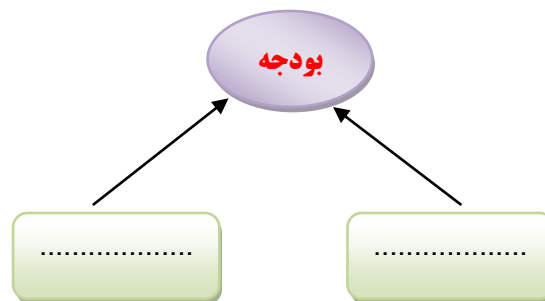
۶- تنظیم لایحه بر عهده ..... است.

(الف) مجلس شورای اسلامی ( ) (ب) دولت ( ) (ج) قوه قضائیه ( ) (د) شورای نگهبان ( )

۷- سؤال کردن از رئیس جمهور و وزرا توسط چه کسانی انجام می شود؟

(الف) مجلس شورای اسلامی ( ) (ب) مردم ( ) (ج) قوه قضائیه ( ) (د) شورای نگهبان ( )

۸- نمودار زیر را تکمیل کنید.

۱- نوجوانان چه گروه سنی را تشکیل می دهند؟ گروه سنی ۱۲ تا ۱۸ سال

۲- بلوغ چیست؟ و در چه دوره سنی رخ می دهد؟ تغییرات جسمانی دوره نوجوانی را بلوغ می گویند که بین ۱۲ تا ۱۸ سالگی می باشد.

۳- در دوره نوجوانی افراد دچار چه تغییراتی می شوند؟ در این دوره، نوجوانان علاوه بر تغییرات جسمانی از نظر ذهنی و اجتماعی نیز تغییر می کنند.

۴- نوجوانان در حال پشت سر گذاشتن.. کودکی.. و رسیدن به .. جوانی .. و .. بزرگسالی .. هستند.

۵- تغییرات دوره نوجوانی اغلب باعث بروز چه مسائلی می شود؟ تغییرات در این دوره، اغلب باعث بروز مسائل مختلف عاطفی و احساسی در نوجوانان می شود.

۶- ما نوجوانان چه حقوقی داریم؟ ما حق داریم درس بخوانیم، مطالعه کنیم، حرفه و مهارت بیاموزیم، به ورزش و هنر بپردازیم، استعدادهای خود را بشناسیم و شکوفا کنیم، تفریح و شادی کنیم و از زندگی لذت ببریم.

۷- وظیفه ما نوجوانان چیست؟ ما وظیفه داریم از این دوره زندگی خود که هنوز مسئولیت اداره یک خانواده را برعهده نگرفته ایم، به خوبی استفاده کنیم و قدر امکاناتی را که خانواده و مدرسه در اختیار ما می گذارند، بدانیم. ما نوجوانان رو به جوانی و بزرگسالی حرکت می کنیم و باید هدف هایی برای زندگی خود داشته باشیم.

۸- نوجوانی فرصتی برای کسب .. شایستگی ها .. و .. مهارت های .. زندگی است.

۹- به چه دلیل در دوره نوجوانی، افراد بیشتر در معرض آسیب های اجتماعی قرار می گیرند؟ به دلیل برخی خصوصیتی که در دوران بلوغ به وجود می آید، افراد حساس ترند و ممکن است روحیه هیجانی و کنجکاوی آنها باعث شود.

۱۰- چه آسیب های اجتماعی و مشکلات برای افراد جامعه ممکن است بوجود آید؟ پرخاشگری و نزاع و اعتیاد

۱۱- پرخاشگری و نزاع نتیجه کنترل نکردن .. خشم .. است.

۱۲- خشم و عصبانیت احساسی .. طبیعی .. است.

۱۳- چه کسانی به افراد پرخاشگر تبدیل می شوند؟ افرادی که راه های درست ابراز خشم را یاد نگرفته و نمی توانند به طور معمول خشم خود را کنترل (مهار) کنند.

۱۴- رفتارهای پرخاشگرانه به چه شکل هایی ممکن است بروز کند؟ آزار و اذیت، کتک زدن، مسخره کردن و تحقیر دیگران، بی ادبی نمودن و ناسزا گفتن و شکستن و تخریب وسایل .

۱۵- پرخاشگری چه صدماتی به فرد پرخاشگر می زند؟ نوجوانان پرخاشگر، تحمل کمی دارند. پرخاشگری همچنین مشکلاتی را در یادگیری و تحصیل به وجود می آورد و زمینه را برای سایر آسیب های اجتماعی فراهم می کند. گاهی پرخاشگری ممکن است اثرات جبران ناپذیری در زندگی فرد به وجود بیاورد.

۱۶- سه قاعده را که در هنگام خشم و عصبانیت باید به خاطر بسپاریم چیست؟

۱- نباید به خود صدمه بزنی. ۲- نباید به دیگران صدمه بزنی. ۳- نباید به وسایل یا اموال خود و دیگران، صدمه بزنی.

۱۷- وقتی ما از دست کسی عصبانی هستیم چه کارهایی باید انجام دهیم؟

✓ به خدا پناه ببریم و با گفتن ذکر و نام و یاد خدا خود را آرام کنیم.

✓ نفس های عمیق بکشیم و از یک تاده بشماریم.

✓ با رعایت سه قاعده ای که گفته شد، علت عصبانیت خود را مؤدبانه و آرام بیان کنیم.

✓ اگر نمی توانیم خود را آرام کنیم، محیط ناراحت کننده را ترک کنیم.

✓ برای آرام کردن خود از گفت و گو و مشورت با بزرگ ترها کمک بگیریم.

✓ خوبی های طرف مقابل را به یاد بیاوریم.

۱۸- وقتی دیگران از دست ما عصبانی هستند چه کارهایی باید انجام دهیم؟

✓ به آرامی از او سؤال کنیم چرا از دست ما عصبانی است و علت چیست؟

✓ به حرفهای طرف مقابل، خوب گوش کنیم و حرف های او را قطع نکنیم.

✓ اگر اشتباهی مرتکب نشده ایم، با آرامش توضیح دهیم و اگر اشتباهی کرده ایم عذر خواهی کنیم و راهی برای جبران اشتباه، پیدا کنیم.

✓ اگر کسی از دست ما خیلی عصبانی است، به طوری که حاضر به شنیدن حرف های ما نیست و ممکن است به ما صدمه بزند، فوراً صحنه را ترک

کنیم و از بزرگترها کمک خواهیم.

۱۹- حضرت علی^(ع) در باره خشم چه فرموده اند؟ " خشم دشمن توست، پس آنرا بر خود مسلط مگردان".

۲۰- امام صادق^(ع) در باره خشم چه فرموده اند؟ "هر کس مالک خشم خود نباشد، مالک عقل خود نخواهد بود".

۲۱- یکی از آسیب هایی که در هر کشوری افراد به ویژه جوانان را تهدید می کند اعتیاد به **مواد مخدر**.. است.

۲۲- **مواد مخدر چیست؟** موادی هستند که مصرف آنها تغییراتی روی دستگاه عصبی ایجاد می کند و باعث کم شدن هوشیاری و بی حسی و بی

حالی می شوند اما پس از تمام شدن اثر آن روی مغز، فرد حال بسیار بدی پیدا می کند و مجبور است دوباره به سمت آن ماده برود. به عبارت دیگر فرد به آن

وابستگی پیدا می کند و حاضر است برای به دست آوردن آن ماده، هر کاری بکند.

۲۳- **بر طبق قانون چه مواردی در خصوص مواد مخدر جرم است؟** نگهداری و مخفی نمودن، خرید و فروش و پخش، مصرف و واردات و

صادرات مواد مخدر.

۲۴- **اگر نوجوانی فریب بخورد و اقدام به قاچاق مواد مخدر کند چه جرمی دارد؟** اگر نوجوانی این کار خطا را بکند، حتی اگر فریب خورده

و مجبور شده باشد، مجرم شناخته شده و به زندان منتقل می شود، چون عمل مجرمانه ای انجام داده است.

آبان ۱۴۰۱

@motaleat808

فعالیت های درس ۵

۱- متن زیر را بخوانید و در باره آن گفت و گو کنید:

* کدامیک از این خصوصیات، در شما وجود دارد؟

بعنوان مثال استقلال طلبی یا شک و تردید

* آیا این خصوصیات، مسائلی هم برای شما ایجاد کرده است؟ چگونه؟

بله، هرچه از والدین خود فاصله می گیرم تمایل به طغیان و مخالفت در من زیاد می شود استقلال طلبی و با شک و تردید احساس دلهره و نداشتن اعتماد به نفس.

* شما با این خصوصیات یا مسائلی که پیش آمده چگونه برخورد می کنید؟

وارد نشدن به جمع ها و موقعیتهای اجتماعی غیر اجباری - داشتن اعتماد به نفس و شناخت واقعی خود

* راه حل منطقی و درست برخورد با هر یک از آنها چیست؟

برنامه ریزی مناسب با مشورت افراد موفق، توجه به نصیحتهای والدین

۲- هر یک از شما فکر کنید و پاسخها را روی برگه کاغذ بنویسید.

الف) چه هدفهایی برای زندگی خود دارید؟ سه هدف کوتاه مدت (یعنی هدفی که در یکی دو سال آینده می خواهید به آن برسید) و سه هدف بلند مدت (برای آینده دورتر) خود را بنویسید.

اهداف کوتاه مدت: کسب نمرات خوب در پایان ترم، قبولی در پایان سال، خرید لپ تاپ یا تبلت، آموزش خوشنویسی و زبان انگلیسی و مقدمات کامپیوتر برای یکی دو سال آینده.

اهداف بلند مدت: دانشگاه رفتن و تحصیل در رشته مورد نظر، داشتن شرکت یا کارخانه، داشتن شغل مناسب و مطلوب، خرید منزل مسکونی، ازدواج موفق.

ب) آیا هدفهایی که برای خودتان در نظر گرفته اید، قابل دسترسی هستند؟ چگونه می توان به این خواسته ها و هدفها رسید؟

بله، با تلاش و پشتکار مناسب و توکل به خدا و برنامه ریزی صحیح و اولویت بندی کارها.

پ) چه کسانی می توانند در رسیدن شما به این هدفها کمکتان کنند؟ (به طور مستقیم یا غیرمستقیم)

مستقیم: والدین، خواهر و برادر بزرگتر، مربیان و معلمان و مشاوران مدرسه و مشاوره با افراد موفق در هر یک از این زمینه ها.

غیرمستقیم: شناسایی استعدادها و توانایی های خود - اعتماد به نفس و دعا و توکل کامل به خدا.

۳- الف) ماجرای حامد را بخوانید و به سلیقه خود کامل و در کلاس تعریف کنید. مجسم کنید و حدس بزنید پیامدهای این ماجرا چه می تواند باشد؟

سریع او را به بیمارستان بردند اما به هوش نیامد و نیروی انتظامی بهرام را دستگیر کرد

ب) چه مشکلاتی برای خانواده حامد و چه دردهایی برای خانواده بهرام به وجود می آید؟

خانواده بهرام: نگرانی از وضعیت نامعلوم آینده بهرام، هزینه بیمارستان و رفت و آمد خانواده و از کار و زندگی افتاد نشان.

خانواده حامد: که از یک طرف نگران وضعیت بهرام بودند و از طرفی نگران بدنام شدن حامد در محله.

پ) به نظر شما حامد از چه راههای دیگری می توانست عصبانیت خود را به طور صحیح ابراز کند؟

توپ را دوباره پس می داد و می خواست که تکرار نکنند و در صورت تکرار با خانواده آنها صحبت می کرد و از اولیای آنها و والدین

خود کمک می گرفت و مقداری در مورد عواقب خشمگین شدن خود نیز فکر می کرد.

۴- گفت و گو کنید: در هنگام عصبانیت چه اتفاقاتی در بدن می افتد؟ آیا فرد در هنگام عصبانیت می تواند خوب فکر کند؟ چرا؟
خیر ناخشنودی در ما احساس بد بوجود آورده و ما را وادار به انجام عمل بد می کند در این هنگام هورمونی در مغز ترشح کرده و سبب افزایش ضربان قلب و فشار خون و گرفتگی عضلات می شود و در نتیجه با از دست دادن تمرکز حواس خود با صدای بلند فریاد زده و نمی توانیم بدرستی تصمیم بگیریم.

۵- یکی از سخنان گهربار پیامبر اکرم یا امامان بزرگوار را درباره غلبه بر خشم، انتخاب کنید. آن را با خط خوش بنویسید و تزئین کنید و سپس به دیوار منزل یا کلاس نصب نمایید.

حضرت علی^(ع): خشم با دیوانگی آغاز می شود و با پشیمانی پایان می یابد.

۶- کاربرگه شماره (۳) راه های مقابله با خشم را در کلاس، اجرا کنید.

پاسخ بر عهده دانش آموزان می باشد.

گفت و گو کنید:

۷- آیا فردی که مشکلاتی در زندگی دارد، عاقلانه است به مواد مخدر پناه ببرد؟ چرا؟

خیر، زیرا مواد مخدر نه تنها مشکلات را حل نمی کند بلکه آسیب های شدیدی بر جسم و روان افراد وارد کرده و مشکلات افراد را چند برابر می کند.

۸- در سال های قبل مطالبی درباره مهارت «نه گفتن» آموختید. توضیح دهید منظور از این مهارت چیست؟

نه گفتن به این معناست که وقتی نمی خواهیم چیزی را بپذیریم، با استفاده از این مهارت به راحتی مقاومت خود را ابراز کنیم و بدون آسیب رساندن به خود یا دیگران، نه بگوییم. پس باید بتوانیم با بیان دلیل در مقابل خواسته های نادرست دیگران به راحتی مقاومت کنیم، دلایل زیادی برای نه گفتن افراد وجود دارد، از جمله:

✓ دلسوزی برای طرف مقابل و این تصور که اگر نه بگویید، شاید هیچ کس دیگری نخواهد یا نتواند به او کمک کند و در نتیجه ممکن است کار او کارساز نباشد.

✓ تصور کنید اگر او نه بگوید، طرف مقابل از دیگری خوشش نمی آید.

✓ اعتقاد به اینکه اگر درخواست دیگران را رد کند، فردی بد و خودخواه محسوب می شود.

✓ ترس از دست دادن رابطه با طرف مقابل. هیچکدام از اینها برای هیچکس درست یا قابل قبول نیست.

۹- علل گرایش افراد به مواد مخدر کدام اند؟ راه حل درست برخورد با هر یک از آنها چیست؟

برای فرار از مشکلات- کنجکاو- تحت تأثیر دیگران قرار گرفتن- جرأت و مهارت نه گفتن را ندارند- خودنمایی- شکست های جزئی در زندگی.

با افزایش آگاهی و جمع آوری اطلاعات در باره آثار زیان بار اعتیاد.

۱۰- با توجه به مطالبی که در این صفحات خواندید و دانسته های قبلی خود، به طور گروهی، پیامدهای مصرف مواد مخدر را در زندگی یک فرد، روی کاغذ فهرست کنید و به معلم بدهید.

بدهی عمومی، کنیفی و آشفتگی، بیماریهای دهان و دندان، عفونت دستگاه تنفسی فوقانی، اختلالات پوستی، اختلالات عصبی و شناختی، اختلالات خواب و هذیان، تهوع، تقویت، مشکلات شغلی و تحصیلی، تعامل دارویی خشونت خانگی، طلاق و فقر عدم کفایت در انجام وظایف خانوادگی، بی توجهی به فرزندان، ضعف، پایبندی به موازین اخلاقی و دینی، بی خانمانی و بیکاری، انواع جرائم مانند سرقت.

۱۱- چرا بیشتر کشورها با قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد مخدر مبارزه می کنند؟

زیرا قاچاق و مصرف مواد مخدر موجب از بین رفتن سرمایه های انسانی و اقتصادی جامعه می شود و آسیب های جبران ناپذیری به نیروی کار جوان جامعه وارد می کند.

"خود را بیازمایید درس ۵"

۱- شما یک نوجوان هستید. صحیح ( ) غلط ( )

۲- سه قاعده را که در هنگام خشم و عصبانیت باید به خاطر بسپاریم چیست؟

۳- در دوره نوجوانی افراد دچار چه تغییراتی می شوند؟

۴- علل گرایش افراد به مواد مخدر کدام اند؟ راه حل درست برخورد با هر یک از آنها چیست؟

۵- چرا بیشتر کشورها با قاچاقچیان و مصرف کنندگان مواد مخدر مبارزه می کنند؟

۶- این سخن از کیست؟

"خشم دشمن توست، پس آنرا بر خود مسلط مگردان."

(د) امام باقر^(ع) ( )

(ج) امام رضا^(ع) ( )

(ب) امام صادق^(ع) ( )

(الف) حضرت علی^(ع) ( )

۷- بلوغ در چه دوره سنی رخ می دهد؟

(د) ۲۴ تا ۳۵ سالگی ( )

(ج) ۱۸ تا ۲۴ سالگی ( )

(ب) ۱۲ تا ۱۸ سالگی ( )

(الف) ۱ تا ۱۲ سالگی ( )

۸- وقتی ما از دست کسی عصبانی هستیم چه کارهایی باید انجام دهیم؟ (سه مورد)

۹- مصرف آنها باعث ایجاد تغییراتی روی دستگاه عصبی و کم شدن هوشیاری و بی حسی و بی حالی می شوند.

۱۰- بر طبق قانون اگر نوجوانی خطایی بکند، حتی اگر فریب خورده و مجبور شده باشد، مجرم شناخته..... می شود ( ) نمی شود ( )

۱- چه کسانی از نوجوانان در برابر آسیب ها و تهدیدات محافظت می کنند؟
خود، خانواده، مدرسه، قانون و نیروی انتظامی .

۲- هر فرد چگونه می تواند از خودش در برابر آسیب ها و تهدیدات محافظت کند؟

هر فرد نسبت به بدن و روح و روان خود مسئول است و باید از اعمال و رفتاری که به سلامتی بدنی و روانی او لطمه می زند، پرهیز کند. البته در این راه باید همیشه از خداوند متعال کمک بگیریم و از طریق نماز و دعا از او بخواهیم تا ما را یاری کند که در راه راست حرکت کنیم و به وسوسه های شیطانی تسلیم نشویم.

۳- خانواده چگونه می تواند از فرزندان خود در برابر آسیب ها محافظت کند؟

پدر و مادر، مسئولیت مراقبت از فرزندان و فراهم کردن امکانات زندگی برای آنها را دارند. پدر و مادر در تربیت و مراقبت فرزندان، حق قانونی دارند. آنها حق دارند تا زمانی که فرزندان مستقل نشده اند، بر فعالیت های آنها نظارت دقیق داشته باشند.

۴- وظیفه نیروی انتظامی چیست؟

نیروی انتظامی (پلیس) برای برقراری امنیت و حفاظت از مردم تلاش و با کسانی که قوانین را نقض کنند، برخورد می کند.

۵- پلیس قانون وضع نمی کند. صحیح(*) غلط ( )

۶- پلیس تا چه حد می تواند با اقتدار عمل کند؟

در چارچوب قوانین و تا جایی که قانون به او اجازه می دهد، با اقتدار عمل کند.

۷- قانون از حقوق همه مردم حمایت می کند و همه در برابر قانون، مساوی هستند. صحیح(*) غلط ( )

۸- در چه صورتی هیچ اختلافی بین مردم پیش نمی آید؟

در صورتی که همه وظایف خود را به خوبی انجام دهند، به حقوق یکدیگر احترام بگذارند و قوانین را رعایت کنند.

۹- چرا وجود نهادی مثل قوة قضائيه در جامعه لازم است؟

چون در هر جامعه ای افرادی وجود دارند که با زیر پا گذاشتن قانون تخلف می کنند. همچنین در هر جامعه ای اختلافاتی بین افراد، به وجود می آید.

۱۰- اختلافات بین افراد جامعه ناشی از چیست؟

در اثر آگاه نبودن و ندانستن قانون پیش بیاید و یا افرادی عمداً از قانون سرپیچی کنند.

۱۱- قوة قضائيه چگونه نهادی است؟

در هر جامعه ای باید نهادی وجود داشته باشد که عدالت اجتماعی را برقرار سازد، بر اجرای قوانین نظارت کند، با تخلفات برخورد کند و متخلفان را به مجازات برساند. این نهاد، قوة قضائيه است که پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی افراد است.

۱۲- رئیس قوة قضائيه چگونه و برای چه مدتی انتخاب می شود؟ و چه صفاتی باید داشته باشد؟

بر طبق قانون اساسی، رئیس قوة قضائيه از سوی رهبر جمهوری اسلامی به مدت پنج سال انتخاب می شود. رئیس قوة قضائيه باید فردی مجتهد، عادل، آگاه به امور قضایی و مدیر و مدبر باشد.

۱۳- یکی از مهمترین وظایف قوة قضائيه چیست؟

حل کردن اختلافات مردم

۱۴- حل کردن اختلافات مردم از چه راه هایی انجام می شود؟

در درجه اول از راه مسالمت آمیز و با گفتگو موضوع را حل کنند و در این راه افراد با تجربه تر و ریش سفیدان فامیل و شورای حل اختلاف محله کمک بگیرند و در صورتی که نتیجه ای حاصل نشد برای حل اختلاف به دادگاه مراجعه نمایند.

۱۵- هیچ گاه نباید افراد برای گرفتن حق خود، به طور خودسرانه یا از راه زد و خورد و نزاع عمل کنند. صحیح(*) غلط ( )

۱۶- انواع دعاوی (اختلافات) را که در دادگاه مطرح می شود را نام ببرید؟

دعاوی (اختلافات) کیفری - دعاوی (اختلافات) حقوقی

۱۷-دعاوی کیفری را توضیح دهید.

مربوط به اعمالی است که دادگاه برای فردی که مرتکب جرمی شده است، مجازات تعیین می کند. مانند: فحاشی، جعل

۱۸-دعاوی حقوقی را توضیح دهید.

مربوط به اعمالی است که دادگاه مجازاتی تعیین نمی کند بلکه افراد را ملزم می کند که تکالیفشان را انجام دهند یا حقوق قانونی دیگران را بدهند. مانند: تخریب خانه همسایه، تصرف زمین.

۱۹-قاضی در دادگاه چه کاری انجام می دهد؟

در دادگاه، قاضی مدارک خواهان (شاکی) و خوانده را مطالعه می کند و از آنها می خواهد تا دلایل خود را بیان کنند.

۲۰-قاضی باید دارای چه شرایطی باشد؟

قاضی باید فردی عادل و آشنا با قوانین باشد.

۲۱-در همه دادگاه ها افراد حق دارند فردی را به عنوان .. **وکیل** .. انتخاب کنند تا از حقوق آنها دفاع کند.

۲۲-وکیل چه کسی است؟

وکیل کسی است که در رشته حقوق درس خوانده و به قوانین آشناست و پروانه (اجازه نامه) و کالت دارد.

۲۳-اگر کسی توانایی مالی نداشته باشد که وکیل بگیرد می تواند از دادگاه درخواست وکیل نماید. صحیح(*) غلط ( )

۲۴-افراد می توانند قبل از نوشتن شکایت در مجتمع های قضایی با .. **مشاور حقوقی** .. در آن مجتمع مشورت کنند.

آبان ۱۴۰۱

@motalet808

فعالیت های درس ۶

۱- چرا والدین حق دارند از فرزندانشان بپرسند به کجا میروند؟ با چه کسانی دوست هستند؟ چه موقع به خانه بر می گردند؟ و سؤالاتی از این قبیل...

مهمترین وظیفه ی والدین مراقبت و تربیت صحیح فرزندان و تحویل آنها به جامعه است ، بخاطر انجام این مسئولیت مهم باید مواظب باشند

۲- به نظر شما ارتباط با خدا از طریق نماز و دعا، چگونه ما را از افتادن به دام آسیب ها، حفظ می کند؟ توضیح دهید.

ارتباط با خدا و یاد او با دعا کردن و نماز خواندن انسان را آرام کرده و از وسوسه های شیطانی باز می دارد در آیه ۴۵ سوره عنکبوت: **إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ** همانا نماز (انسان را) از فحشا و منکر باز می دارد.

۳- دربارهٔ چگونگی تقویت اراده و تسلط بر تمایلات خود فکر کنید و چند تمرین پیشنهاد کنید.

روزه داری- بپا داشتن نماز در اوّل وقت - تلاوت قرآن و تدبیر در معانی آن - مداومت بر عمل خلاف تمایل نفسانی. پرهیز از پر خوابی، پرخوری و پر صحبت کردن، بیکاری، تنبلی و هر آنچه اراده را سست می کند. اشتغال به فعالیتهای سخت و دشوار-خونسردی در برخورد با مسائل - ایمان داشتن به پیروزی و مهارت نه گفتن -مجالست با افراد صاحب ذوق و هنر- خواندن کتب زندگی نامه بزرگان و عبرت از زندگی آنها. دوری از دل مشغولی به کارهای روزمره و عبث و بیهوده و پرهیز از روزمرگی در کارها ، ورزشهای روح افزا مانند شنا ،کوهنوردی، بیابان گردی و ..

۴- فردی بابت فروش چند تخته فرش، از مشتری چک دریافت کرده است اما وقتی به بانک مراجعه کرده، پی برده که آن چک موجودی ندارد. او نه قوانین مربوط به چک را می داند و نه چگونگی طرح شکایت را. چه باید بکند؟

گفتگوی مسالمت آمیز با صاحب چک به همراه ریش سفید و یا از طریق شورای حل اختلاف و بدنبال آن مراجعه به دادگاه و مشاوره با یک مشاور حقوقی و نهایتاً طرح شکایت با استفاده از یک وکیل مناسب.

۵-در موقعیتهای ۱ تا ۴ صفحهٔ قبل دو مورد جرم وجود دارد. این جرمها را بیان کنید.

در موقعیت ۱ فحاشی و افترا و قدرت نمایی صورت گرفته و مجازات دارد ، باید شکایت کیفری طرح شود.

در موقعیت ۲ غصب عنوان شده و مجازات دارد ، باید شکایت کیفری طرح شود.

۶- چرا افراد نباید خودسرانه یا از راه دعوا و زدو خورد به حل اختلافات بپردازند؟ مثالی بیاورید.

ممکن است با آسیب رساندن به خود و دیگران سبب افزایش اختلافات و آشفتگی و بی نظمی شوند، برای مثال درمورد فعالیت شماره ۴ اگر صاحب چک و فروشنده خودسرانه درگیر شوند ممکن است خسارت وارده از مبلغ چک هم بیشتر شود و اعتبار و آبروی فروشنده برود و صاحب چک از کار و زندگیش بماند.

"خود را بیازمایید درس ۶"

۱- بر طبق قانون اساسی، رئیس قوه قضائیه از سوی ..... و به مدت ..... سال انتخاب می شود.

۲- اگر همسایه شما در هنگام بنایی به قسمتی از ساختمان شما آسیب برساند:

شما چه دعوی را می توانید در دادگاه مطرح کنید؟

۳- وکیل چه کسی است؟

۴- دعاوی کیفری را توضیح دهید.

۵- دعاوی حقوقی را توضیح دهید.

۶- قاضی باید دارای چه شرایطی باشد؟

- ۱- انسان تا چه اندازه به ارتباط نیاز دارد؟ ارتباط برقرار کردن یکی از نیازهای مهم بشر است. بدون ارتباط ما نمی توانیم زندگی کنیم. دنیایی را تصور کنید که ما همه چیز داشته باشیم اما با کسی ارتباط نداشته باشیم. به راستی در چنین دنیایی ادامه زندگی ممکن نیست.
- ۲- ارتباط انسان را به چه کاری قادر می کند؟ ارتباط انسان را قادر می کند تا خواسته ها و نیازهای خود را به دیگران منتقل کند.
- ۳- ارتباط بین انسانها از چه راه هایی برقرار می شود؟ محبت کردن، تبادل افکار و اعتقادات، تبادل اطلاعات، در میان گذاشتن احساسات (اندوه، خوشحالی و ...)، حل کردن مسائل، درک کردن دیگران.
- ۴- شبکه ارتباطی که ما در آن بسر می بریم شامل چه چیز و چه کسانی است؟ ما در شبکه ای از ارتباطات به سر می بریم. این شبکه از خانواده و دوستان و محله و مدرسه شروع می شود و سپس به کمک وسایل ارتباط جمعی می توانیم حتی در سطح ملی و فراملی ارتباط برقرار کنیم.
- ۵- ما به کمک وسایل .. ارتباط جمعی .. می توانیم حتی در سطح ملی و فراملی ارتباط برقرار کنیم.
- ۶- ارتباط یعنی چه؟ ارتباط یعنی جریان ارسال و دریافت پیام.
- ۷- عناصر ارتباط را نام ببرید؟ ۱- فرستنده (ارسال کننده) ۲- گیرنده (دریافت کننده) ۳- پیام .
- ۸- با ذکر یک مثال فرستنده پیام، گیرنده پیام و پیام را مشخص کنید؟ وقتی به دوستی سلام می کنیم یا به او لبخند می زنیم، ما فرستنده یک پیام و دوستان گیرنده آن است. پیام هم سلام یا لبخند ماست.
- ۹- منظور از بازخورد چیست؟ اگر گیرنده نیز به فرستنده پیامی بفرستد و او را متوجه کند که معنی پیام را دریافت کرده به این عمل بازخورد می گویند.
- ۱۰- پیامهای ارسالی یا دریافتی ما با چه روشها و ابزارهایی فرستاده می شود؟ ممکن است با کلام باشد یا با رفتار و حرکات، از طریق نوشته باشد یا تلفن و ....
- ۱۱- در یک ارتباط کلامی زبان یک .. رسانه .. است.
- ۱۲- رسانه چیست؟ و چه چیزهایی را در بر می گیرد؟ هر وسیله ای که پیامی را از فرستنده به گیرنده منتقل کند، رسانه نامیده می شود. رسانه از ابزاری مانند زبان تا ابزار چاپی (علائم، کتاب ها، مجلات و ...) و ابزار الکترونیکی (تلفن، رادیو، تلویزیون، اینترنت و ...) را دربر می گیرد.
- ۱۳- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات چه خدماتی به مردم ارائه می کند؟ خدمات پستی، مخابراتی، رادیویی، صدا و تصویر را به مردم ارائه می کند و مسئولیت توسعه وسایل ارتباطی در کشور را به عهده دارد.

فعالیت های درس ۷

۱- هر یک از شما به نوبت چند پیام را که از منابع مختلف در دو روز گذشته دریافت کرده‌اید، بیان کنید و بگویید برای انتقال هر کدام، از چه رسانه ای استفاده شده بود.

۱- رسانه کلامی مانند زبان : اعلام نحوه دادن نمرات مستمری توسط معلم در کلاس

۲- رسانه چاپی یا نوشتاری مانند علائم، کتابها، روزنامه ها و مجلات

۳- رسانه های الکترونیکی مانند : تلفن، رادیو، تلویزیون، اینترنت

۴- دریافت پیامک از طریق تلفن، شنیدن خبری از رادیو، دریافت مطالبی از طریق ایمیل

۲- الف) متن سیر تحول رسانه ها را بخوانید و چهار تحول مهم در ارتباطات را به ترتیب و مختصر، بیان کنید.

۱- اختراع ماشین چاپ در قرن پانزدهم میلادی توسط گوتنبرگ آلمانی.

۲- استفاده از الکترونیته و اختراع تلگراف در سال ۱۸۴۲م توسط مورس و اختراع تلفن توسط گراهامیل به سال ۱۸۷۶م.

۳- به وجود آمدن ارتباطات بی سیم و اختراع رادیو در سال ۱۸۳۵م توسط مارکنی ایتالیایی.

۴- اختراع سینما و تلویزیون و به راه افتادن شبکه ها و ایستگاه های تلویزیونی و ماهواره ای.

ب) دو وسیله مهم که به انقلاب در فناوری اطلاعات و ارتباطات کمک کردند، چه بود؟

با ورود رایانه به زندگی بشر، انقلابی در ذخیره اطلاعات به وجود آمده است. و ماهواره ها حجم زیادی از اطلاعات را بدون آنکه به سیم نیاز باشد از جایی به جای دیگر کره زمین منتقل می کنند ماهواره ها امکان استفاده از تلفن همراه، شبکه های تلویزیونی و اینترنت را فراهم می کنند.

۳- مجسم کنید هیچ یک از رسانه های امروزی مانند رادیو، تلویزیون، اینترنت، تلفن و ... نبودند. سپس فکر کنید که در این صورت چه مزایا و فواید و یا چه مشکلاتی و کمبودهایی وجود می داشت؟ نظر خود را در کلاس به بحث بگذارید.

آنگاه مانند قدیم ارتباط میان نقاط دور جهان بسیار مشکل می شد و اخباری برای انتقال میان دو نقطه دور از هم مدت زمان زیادی طول می کشید و مشکلات بسیاری در حوزه های مختلف درمانی، اداری و ... به وجود می آورد.

۴- آیا تاکنون از پست الکترونیک (ایمیل) استفاده کرده اید؟ اگر پاسخ شما، آری است، برای بقیه همکلاسی هایتان چگونگی کار را توضیح دهید و آن را با پست معمولی مقایسه کنید

پست الکترونیکی به یک نشانی اینترنتی گفته می شود که در کسری از ثانیه هر پیام متنی یا تصویری یا فایل را به سرتاسر جهان بدون محدودیت خاصی ارسال می کند. تفاوت آن با پست معمولی در مدت زمان رسیدن پیام و همچنین سختی راه و مشکلات حمل و نقل می باشد.

۵- در سال ۱۳۹۰ و به فرمان مقام معظم رهبری، شورایی به نام "شورای عالی فضای مجازی"، به منظور سیاستگذاری، تصمیم گیری و هماهنگی در فضای مجازی کشور تأسیس شد. می توانید با مراجعه به سایت مرکز ملی فضای مجازی (majazi.ir) ببینید کدام یک از مسئولین کشور، در این شورا عضو هستند.

✓ رئیس جمهور

✓ رئیس مجلس شورای اسلامی

✓ رئیس قوه قضائیه - رئیس صدا و سیما

✓ وزیر ارتباطات

✓ وزیر آموزش و پرورش

✓ وزیر علوم، تحقیقات و فناوری اطلاعات و ...

• چند مورد از وظایف این شورا را پرسوجو و فهرست کنید.

وظایف و اختیارات مرکز ملی فضای مجازی به شرح زیر است:

۱-انجام وظایف دبیرخانه ای شورای عالی

۲-تحقق بخشیدن به اهداف و سیاست های مرکز و نظارت بر حسن اجرای آنها طبق مصوبات شورای عالی

۳-تحقق بخشیدن به اقدامات و پروژه های مندرج در پیوست حکم (بند هـ) و نظارت بر حسن اجرای آنها در چارچوب مصوبات

شورای عالی

۴-نظارت و ارزیابی در همه ابعاد فضای مجازی کشور در چارچوب طرح مصوب شورای عالی

۵-تقسیم کار ملی، هماهنگی و هم افزایی در فضای مجازی کشور در همه ابعاد، طبق مصوبات شورای عالی

۶-پایش و رصد نظام مند و مستمر فرصت ها و تهدیدهای فضای مجازی برای کشور

۷-برنامه ریزی برای حضور قوی و مستمر در مجامع جهانی مرتبط با فضای مجازی به منظور صیانت از حقوق و منافع ملی، به دست

گیری ابتکار عمل و گسترش تعاملات میان دولت های همسو در جهت سالم وامن سازی فضای مجازی و امکان بهره گیری همه

کشورها از این فضا بر اساس حاکمیت ملی و عدالت در چارچوب مصوبات شورای عالی

۸-مدیریت تشخیص حملات سایبری به کشور و همچنین دفاع از زیرساخت های حیاتی در برابر حملات سایبری

۹-انجام مستمر مطالعات راهبردی و آینده پژوهی در جهت مواجهه عالمانه و پیشتاز با تحولات فضای مجازی ایران و جهان

۱۰-تدوین نقشه جامع توسعه فاوا، برنامه های پنج ساله توسعه فضای مجازی و تعیین اولویت های علمی و فناوری فضای مجازی

۱۱-تسهیم و توزیع بودجه طرح های کلان یا فرا دستگاہی مصوب شورای عالی از طریق ابلاغ اعتبار یا سایر روش های مصوب شورای

عالی یا قوانین کشور

۱۲-تحقق بخشیدن به مصوبات کمیسیون های تعریف شده در چارچوب مصوبات شورای عالی و نظارت بر حسن اجرای آنها.

تبصره: انجام این وظایف، با اولویت استفاده حداکثری از ظرفیت های دستگاه های کشور می باشد.

"خود را بیازماید درس ۷"

۱- ارتباط یعنی جریان ارسال و دریافت ..... .

۲- هر وسیله ای که پیامی را از فرستنده به گیرنده منتقل کند، ..... نامیده می شود.

الف) رسانه ( )   ب) فرستنده ( )   ج) گیرنده ( )   د) پیام ( )

۳- در راهرو دبیرستان دکتر محمود افشار یک صندوق انتقادات و پیشنهادات نصب شده است، دانش آموزان کلاس هشتم جهت تشکر از کادر مدرسه، نامه ای به آقای زمانی مدیر دبیرستان می نویسند و در آن صندوق می اندازند.

با توجه به متن بالا عناصر ارتباط را مشخص کنید.

الف) فرستنده: ب) گیرنده: ج) پیام: د) رسانه:

الف) .....

۴- عنصر اصلی ارتباط کدامند؟   ب ( ) .....

ج ( ) .....

۵- منظور از بازخورد چیست؟

۶- جدول زیر را تکمیل کنید.

ابزارهای چاپی	ابزارهای الکترونیکی

۷- دو وسیله مهم که به انقلاب در فناوری اطلاعات و ارتباطات کمک کردند، چه بود؟ (فقط نام وسیله)

۱- نمونه هایی از کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات در زندگی نام ببرید.

تبلیغات- مکاتبه و ارتباط سریع با دیگران - فعالیتهای علمی - کسب و کار - خدمات دولت الکترونیک - امنیت و نظارت - آموزش - عملیات بانکی - دسترسی به اخبار

۲- تبلیغات در فضای مجازی چگونه است؟

فضای مجازی به علت مخاطبان فراوان، محیط مناسبی برای تبلیغ است، از جمله برای محصولات یک کارخانه ایرانی یا تبلیغ برای یک فکر و باور درست.

۳- اینترنت چه کمکی به فعالیت های علمی میکند؟

گاهی ممکن است برای جست و جوی معنی یک لغت در دایره المعارف ها یا پیدا کردن مطلبی در چند کتاب، وقت زیادی صرف کنیم، در حالی که با جستوجو در اینترنت به راحتی و سرعت می توان مطلب مورد نظر را پیدا نمود.

۴- با پست الکترونیکی (ایمیل) و تلفن همراه چه کارهایی می توان انجام داد؟

با پست الکترونیکی (ایمیل) می توان نامه نگاری کرد و فایل های متنی یا صوتی و تصویری را به همراه نامه ارسال نمود. با تلفن همراه نیز می توان به راحتی با دیگران مکالمه کرد یا برای آنها پیام فرستاد.

۵- گاهی استفاده فراوان از اینترنت، عمق و دقت پژوهش های ما را کاهش می دهد. صحیح(*) غلط ( )

۶- در مورد کسب و کار اینترنتی توضیح دهید.

از طریق اینترنت، می توانیم ویژگی های کالای مورد نیاز خود را بررسی کنیم، تصویر کالاها را ببینیم و قیمت آنها را با هم مقایسه کنیم. پس از انتخاب، از طریق پایانه های فروش و با کارت اعتباری، می توانیم به صورت اینترنتی خرید کنیم. علاوه بر این، فضای مجازی می تواند به عنوان بستری برای کالاهایی که قصد فروش آن را داریم، مورد استفاده قرار گیرد.

۷- هنگام خرید اینترنتی چه نکاتی را باید رعایت کنیم؟

همیشه هنگام خرید یا سفارش اینترنتی از یک فروشگاه، باید اصول امنیتی را رعایت کنیم تا برخی افراد سودجو نتوانند برای ما مشکلاتی را به وجود بیاورند.

۸- چند نمونه از خدمات دولت الکترونیکی را بنویسید؟

پرداخت قبض آب و برق و تلفن و ... به وسیله تلفن یا اینترنت از داخل منزل - ثبت نام حج و زیارت - ثبت نام کنکور، آگاهی از نتایج آزمون ها - صدور گواهینامه ها - رزرو یا خرید بلیت هواپیما، قطار و ... - آگاهی از میزان مالیات تعیین شده و پرداخت آن و ...

۹- آموزش از طریق ویدئو کنفرانس چگونه است؟

استاد می تواند با استفاده از وسایل ارتباطی نوین از راه دور در چند کلاس تدریس کند و یا با دانشجویانش همان طور که در کلاس به طور حضوری صحبت می کند ارتباط برقرار کند. در این آموزش، استاد و دانشجو، صدا و تصویر یکدیگر را دریافت می کنند و نیازی به سفر استاد به شهری که دانشجو در زندگی می کنند و تشکیل کلاس در آنجا، نیست. به این نوع آموزش، آموزش از طریق ویدئو کنفرانس (دور سخنی) می گویند.

۱۰- کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات جهت برقراری امنیت و نظارت را بنویسید.

با استفاده از تلویزیون های مدار بسته، تلفن همراه و اینترنت، می توان مکان های مهم مثل فرودگاه ها، موزه ها، فروشگاه های بزرگ و ... را پایش (کنترل) کرد و جلوی اعمال خلاف یا سرقت را گرفت. برای مثال افراد می توانند با استفاده از این وسایل از منزل خود، محل کارشان را مشاهده کنند و بالعکس. با استفاده از دوربین ها و رایانه ها، کنترل ترافیک نیز انجام می گیرد و تخلفات رانندگی ثبت می شود.

۱۱- افراد از طریق تلفن، دستگاه خودپرداز و اینترنت چه کارهایی می توانند انجام دهند؟

افراد از طریق تلفن، دستگاه خود پرداز و اینترنت می توانند به شبکه بانکی متصل شوند و کارهایی مانند واریز کردن پول به حساب دیگران، گرفتن موجودی، دریافت صورتحساب یا برداشتن پول از حساب خودشان را انجام دهند.

۱۲- عدم توجه به منابع تولید و نشر خبر، سبب چه چیزی می شود؟

توجه نکردن به منابع تولید و نشر خبر، گاهی می تواند سبب تغییر یا انحراف در ذهن و افکار عمومی شود.

۱۳- استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات چه نتایج دارد؟

موجب می شود که در وقت و هزینه ها صرفه جویی شود، رفت و آمدها در شهرها کمتر شود و به علاوه بتوانیم در ۲۴ ساعت شبانه روز، و نه فقط در ساعاتی معین، از این خدمات بهره مند شویم.

۱۴- برخی از فناوری های جدید را مثال بزنید؟

روشن و خاموش کردن وسایل خانه با تلفن همراه از راه دور، یا ماموران آب و برق و گاز و ... بتوانند بدون مراجعه به منازل، میزان مصرف آنها را ثبت کنند و قبض ارسال نمایند.

۱۵- تاثیر وسایل ارتباط جمعی (رسانه های ارتباط جمعی) بر فرهنگ عمومی چیست؟

امروزه صاحب نظران معتقدند که رسانه های ارتباط جمعی، با تولید انبوه اخبار و اطلاعات و طراحی برنامه های سرگرم کننده، تاثیر زیادی بر سبک زندگی و هویت افراد می گذارند. آنها چنین بحث می کنند که رسانه ها می توانند موجب شوند که مردم به شیوه های خاصی فکر کنند و یا وقایع را همان طور که آنها می خواهند ببینند. به عبارت دیگر رسانه ها روی باورها و افکار و رفتار انسان ها اثر می گذارند. این اثرات ممکن است مثبت یا منفی باشند.

۱۶- اثرات منفی رسانه های ارتباط جمعی را بنویسید؟

- ✓ امروزه بخش زیادی از وقت مردم جهان صرف تماشای تلویزیون یا استفاده از اینترنت می شود. در اغلب فیلمها زد و خورد و خشونت به نمایش گذاشته می شود. که ممکن است بی بند باریهای اخلاقی را در کاربران ترویج کند.
- ✓ آگهی های بازرگانی که مصرف گرایی در جامعه را تشویق می کند.
- ✓ کم شدن تماس چهره به چهره افراد و کم شدن دید و بازدیدهای اقوام و دوستان.
- ✓ کم شدن گفتگو بین اعضای خانواده.

۱۷- آگهی های بازرگانی از چه طریقی ارائه می شوند؟

از طریق رادیو و تلویزیون، مجلات و روزنامه ها، پیامک، رسانه های محیطی در خیابان ها و میادین و اینترنت.

۱۸- معمولا کسانی که برای کالاهای خود تبلیغ می کنند به دنبال فروش کالا و سودشان هستند. صحیح(*) غلط ( )

۱۹- تبلیغات و آگهی های بازرگانی چه تاثیری بر سبک زندگی و فرهنگ عمومی می گذارد؟

اثر تبلیغات از این نظر مهم است که که آنها سعی می کنند راه و روش های مخصوصی برای لباس پوشیدن، غذا خوردن، خرید اتومبیل، سرگرمی و ... را به همه افراد جامعه انتقال دهند و آن روش ها را تبدیل به فرهنگ عمومی و سبک زندگی کنند.

۲۰- بعضی از آگهی ها همه واقعت ها را در باره یک کالا بیان نمی کنند. صحیح(*) غلط ( )

۲۱- چند نمونه از مفید جلوه دادن کالاهای مضر یا غیر مفید توسط تبلیغات را بنویسید.

نوشابه های انرژی زا، کرم های زیبایی و کتاب های آزمون (تست).

۲۲- رفتار ما در مقابل آگهی های بازرگانی چیست؟

در چنین شرایطی لازم است همه افراد یاد بگیرند وقتی فیلم ها یا پیام های بازرگانی را می بینند، خوب فکر کنند، آنها را تجزیه و تحلیل کنند و به تاثیر آنها بر فکر و رفتار خودشان توجه داشته باشند.

۲۳- چرا تماس چهره به چهره افراد و دید و بازدیدهای اقوام و دوستان کم شده است؟

زیرا استفاده از وسایل ارتباطی مانند تلفن همراه و پیامک، و نظایر آن، جایگزین این دیدارها شده است.

۲۴- آثار منفی آگهی های بازرگانی چیست؟

گسترش مصرف گرایی، تغییر سبک زندگی و فرهنگ عمومی، مفید جلوه دادن کالاهای مضر یا غیر مفید.

۲۵- بازی های رایانه ای برای کودکان و نوجوانان ممکن است ..... باشد.

- الف) سرگرم کننده ( )   ب) آموزنده ( )   ج) مخرب و مضر ( )   د) هر سه مورد (*)

۲۶- اثرات مخرب بازی های رایانه ای را بنویسید؟

در بسیاری از این بازی ها برنده شدن یعنی زدن و کشتن شخصیت ها. این بازی ها باعث می شود که خشونت گرایی تشویق شود و بعدها افراد، محیط واقعی را با محیط بازی اشتباه بگیرند. بازی هایی که خشونت و ترس را نشان می دهند اثرات بدی بر روح و روان نوجوان می گذراد.

۲۷- نوجوانان در هنگام خرید بازی های رایانه ای باید به چه چیزی توجه کنند؟

الف) برچسب رده سنی (*) (ب) قیمت ( ) (ج) بسته بندی ( ) (د) خشن بودن بازی ( )

۲۸- چرا گفتگو بین اعضای خانواده ها کم شده است؟

به سبب سرگرم شدن اعضای خانواده با انواع رسانه ها، آنها وقت کمتری را به گفت و گو با یکدیگر، با خبر شدن از حال هم و حل مسایل و کارهای روزمره شان اختصاص داده اند.

۲۹- چه مواردی را باید در هنگام وارد شدن به فضای مجازی و استفاده از اینترنت رعایت کرد؟

- ✓ برخی اطلاعاتی که در اینترنت وجود دارند صحیح نیستند چون از سوی منابع و افراد مختلف منتشر می شوند. پس در باره درستی منبع و پایگاه آنها، تحقیق و پرس و جو کنید.
- ✓ عکس ها یا فیلم های خانوادگی خود را هرگز وارد اینترنت نکنید. اطلاعات شخصی شما ممکن است مورد سرقت و سوء استفاده قرار بگیرد. آنها را حتی برای دوستان هم ارسال نکنید.
- ✓ رمز عبور پست الکترونیک یا رمز کارت بانکی والدین و نظایر آنها را فاش نکنید. بعضی وبگاه ها (سایت ها) ممکن است از شما بخواهند در قبال جایزه، چنین اسراری را برای آنها فاش کنید.
- ✓ اعتیاد به بازی های رایانه ای با اینترنت باعث اختلال در زندگی و تحصیل شما می شود. فقط ساعت خاصی را به این کار اختصاص دهید.
- ✓ مراقب خطرات وبگاه ها و کانال های دوست یابی باشید. اینها به دلیل امکان ارائه اطلاعات دروغ، راه مناسبی جهت انتخاب دوست نیستند.
- ✓ از ارتباط با افراد ناشناس در فضای مجازی پرهیز کنید.
- ✓ از اعتماد بی جا به افراد، پرهیز کنید.
- ✓ به عناوین تحریک کننده که برای به انحراف کشیدن شما طراحی شده، بی اعتنایی کنید.
- ✓ بدون تحقیق وارد کمپین ها نشوید.
- ✓ خریدهای اینترنتی را با مشاوره بزرگ ترها انجام دهید.
- ✓ در صورت برخورد با شبهات دینی و اعتقادی به پایگاه های پاسخ گویی به سئوالات مانند مرکز ملی پاسخ گویی به سئوالات دینی و سایت پرسمان مراجعه نمایید.
- ✓ اخبار سیاسی را از منابع معتبر خبری مانند خبرگزاری جمهوری اسلامی بدست آورید.

آبان ۱۴۰۱

@motaleat808

فعالیت های درس ۸

۱- شما یا اعضای خانواده‌تان تاکنون از کدام یک از فناوری‌های ارتباطی که در دو صفحه قبل آمده استفاده کرده‌اید؟ فهرست کنید.

ارتباط سریع با دیگران، مکاتبه، فعالیت های علمی و عملیات بانکی.

۲- آیا می‌دانید پلیس فتا چیست؟ در این باره تحقیق کنید و برخی خدمات این مرکز را در کلاس مطرح کنید. (برای این کار می‌توانید همه ما امروزه با فضای دیجیتال و سایبری همراه هستیم و از آن استفاده و امرار معاش میکنیم . تأمین امنیت این فضا و حفظ اصول اخلاقی و دینی در آن، همچنین رعایت ارزش های انسانی و هنجارهای جامعه هدف تشکیل پلیس فتا (فضای تولید و تبادل اطلاعات) می‌باشد. جلوگیری از جاسوسی و خرابکاری های اینترنتی، حفاظت از اموال، منافع و اسرار و سرمایه های ملی، حمایت مردم در فضای اینترنتی، مبارزه با جرائم اینترنتی از قبیل فیشینگ، کلاهبرداری اینترنتی، سرقت از حساب بانکی، هک ، خرید و فروش داروها و مواد غیر مجاز در فضای اینترنتی و ... از وظایف پلیس فتا می‌باشد.

۳- کاربرگه شماره (۴) پیش‌بینی آینده را در منزل کامل کنید. شما چند هفته وقت دارید درباره موضوع فعالیت فکر کنید.

پاسخ بر عهده دانش آموزان می‌باشد.

۴- شما در محل زندگی تان به کدام رسانه های جمعی، دسترسی دارید؟ فکر می‌کنید تاکنون کدام یک از رسانه های جمعی بیشتر روی افکار و رفتار و سبک زندگی شما اثر گذاشته اند؟ چه تأثیری؟

تلویزیون، سینما ، اینترنت، تلفن همراه، کتاب، مجله، روزنامه و ..

بله. تلویزیون از طریق پخش فیلم ها و سریال هایی که گاه نوعی پوشش، رفتار و ... را منتقل می‌کند. گاهی اوقات کمدی های تلویزیونی تاثیر عمیقی روی من و همسالانم می‌گذارد. به این ترتیب ما آنها را بر اساس برخی کلمات برای مدت طولانی استفاده می‌کنیم.

۵- تحقیق کنید: با راهنمایی معلم، پرسش نامه‌ای طراحی کنید و از حداقل بیست نفر از افراد در گروه‌های سنی مختلف، سؤال (۴) را پرسید و در هر ستون پاسخ‌ها را بنویسید، سپس نتایج را جمع بندی و به کلاس گزارش کنید.

پاسخ بر عهده دانش آموزان می‌باشد.

"خود را بیازمایید درس ۸"

- ۱- آگهی های بازرگانی صرفه جویی را در جامعه را تشویق می کند. صحیح ( ) غلط ( )
- ۲- آیا به اطلاعات موجود در اینترنت می توان اعتماد کرد؟ چرا؟
- ۳- در صورت برخورد با شبهات دینی و اعتقادی به پایگاه های پاسخ گویی به سئوالات مانند مرکز ملی پاسخ گویی به سئوالات دینی و سایت ..... مراجعه نمائید.
- ۴- چند نمونه از خدمات دولت الکترونیکی را بنویسید؟
- ۵- آثار منفی آگهی های بازرگانی چیست؟
- ۶- اثرات منفی رسانه های ارتباط جمعی چیست؟
- الف) صرف وقت زیاد جهت تماشای تلویزیون ( )
ب) آگهی بازرگانی (مصرف گرایی) ( )
ج) کم شدن تماس چهره به چهره افراد ( )
د) همه موارد ( )

- ۱- اسلام در .. شبه جزیره عربستان.. و در میان مردمی که در جهالت و نادانی به سر می بردند، ظهور کرد.
- ۲- بیست و سه سال مجاهدت رسول خدا و اصحابش برای چه چیزی بود؟ برای دعوت به توحید، گسترش ایمان، صلح، عدالت و مبارزه با سلطه ظالمان .
- ۳- نام دیگر شبه جزیره عربستان چیست؟ جزیره العرب
- ۴- شبه جزیره عربستان در کجا واقع شده و چقدر مساحت دارد؟ در جنوب غربی آسیا و حدود سه میلیون کیلومتر مربع مساحت دارد.
- ۵- سرزمین عربستان را چه چیزهایی تشکیل می دهند؟ بخش وسیعی از این سرزمین را بیابان ها و ریگزارها و قسمت دیگری را نواحی کوهستانی.
- ۶- حجاز منطقه ای کوهستانی در غرب جزیره العرب قرار دارد. صحیح (*) غلط ( )
- ۷- کدام شهرهای عربستان در منطقه کوهستانی حجاز قرار دارند؟ شهرهای مکه، یثرب (مدینه) و طائف
- ۸- چه عواملی باعث شد که اغلب ساکنان عربستان زندگی صحرانشینی داشته باشند؟ آب و هوای گرم و خشک و کمبود آب .
- ۹- مردم عربستان از چه راه هایی زندگی می کردند؟ از طریق پرورش تعداد کمی دام از جمله شتر، نیازهای روزانه خود را تأمین کنند، البته در یثرب و مخصوصاً در یمن، کشاورزی نیز رونق داشت.
- ۱۰- کدام منطقه شبه جزیره عربستان سابقه تمدن قابل توجهی داشت؟ یمن
- ۱۱- از دولت های یمنی پیش از ظهور اسلام نام کدام قوم در قرآن آمده است؟ قوم سبأ
- ۱۲- در زمان ظهور اسلام مهمترین ایستگاه های تجاری عربستان کدام شهرها بودند؟ مکه و یثرب
- ۱۳- اوضاع و شرایط اجتماعی و فرهنگی مردم عربستان در دوران پیش از بعثت، به گونه ای بود که به آن .. عصر جاهلیت.. می گفتند.
- ۱۴- در عصر جاهلیت عرب ها پیرو چه دین هایی بودند؟ در آن زمان بیشتر عرب ها به شکل قبیله ای و فاقد حکومت متمرکز زیسته و اغلب بت می پرستیدند و کعبه، خانه خدا را از بت های گوناگون پر کرده بودند. البته گروهی از عرب ها نیز پیرو حضرت ابراهیم و یا دین های یهود، مسیح و زردشت بودند.
- ۱۵- وضعیت علم و دانش اعراب دوره جاهلیت چگونه بود؟ بهره چندان از علم و دانش نداشتند و عده کمی از آنها می توانستند بخوانند و بنویسند.
- ۱۶- در عصر جاهلیت، زنان عربستان از چه موقعیتی برخوردار بودند؟ اغلب از مقام و موقعیت پایینی برخوردار بودند و برخی مردان حتی از داشتن فرزند دختر احساس حقارت می کردند.
- ۱۷- تعصبات اعراب جاهلی نسبت به قبیله خود چگونه بود؟ نسبت به قبیله خود تعصب شدید و کورکورانه ای نشان می دادند.
- ۱۸- چه عواملی باعث گسترش درگیری های قبیله ای و رواج غارتگری در میان اعراب جاهلی بود؟ تعصب قبیله ای موجب بروز کینه و حس انتقام جویی در میان قبایل مختلف عرب شده بود و جنگ و خونریزی های پیاپی را به دنبال داشت. از سوی دیگر کمبود غذا و سایر نیازهای زندگی نیز عامل دیگری برای گسترش درگیری های قبیله ای و رواج غارتگری بود.
- ۱۹- حضرت محمد (ص) در خاندانی شریف و محترم در شهر .. مکه.. به دنیا آمد.
- ۲۰- چرا حضرت محمد (ص) را محمد امین می خواندند؟ آن حضرت و اجداد پاکشان تحت تأثیر محیط آلوده به شرک و فساد مکه قرار نگرفتند. پیامبر چنان به پاکدامنی و درستکاری مشهور شد که او را محمد امین می خواندند.
- ۲۱- حضرت محمد (ص) چه محلی را برای عبادت برمی گزید و در چند سالگی به پیامبری رسید؟ کوه های اطراف مکه از جمله غار حرا و در سن ۴۰ سالگی به پیامبری رسید.
- ۲۲- فرشته وحی در کجا بر حضرت محمد (ص) نازل شد و فرمان پیامبری را از جانب خدا ابلاغ کرد؟ غار حرا
- ۲۳- نخستین کسانی که به رسول خدا ایمان آوردند .. حضرت خدیجه (ع) و حضرت علی (ع) .. بودند.
- ۲۴- حضرت خدیجه که بود؟ از زنان ثروتمند مکه بود و تمام دارایی خود را در راه نشر اسلام، کمک به فقیران و آزادی بردگان خرج کرد.

- ۲۵- رسول خدا در آغاز بعثت چه کرد؟ به صورت فردی و پنهانی مردم را به پرستش خدای یگانه و ایمان به روز رستاخیز دعوت می کرد. در نتیجه این دعوت، تعدادی از مردم مکه به اسلام ایمان آوردند.
- ۲۶- پیامبر پس از سه سال مأموریت مخفیانه چه کرد؟ مأموریت یافت نخست خویشاوندان و سپس عموم مردم را آشکارا به اسلام دعوت نماید. در این مرحله، از دعوت، رسول خدا علاوه بر آنکه مردم را به عبادت خدای یکتا فرا می خواند، پرستش بت ها را نکوهش می کرد و از سرانجام بد کافران سخن می گفت.
- ۲۷- چه کسانی از گسترش دین اسلام دچار بیم و هراس شدند؟ اشراف مکه به ویژه بزرگان قبیله قریش مانند ابولهب، ابوجهل و ابوسفیان .
- ۲۸- مشرکان پس از آنکه نتوانستند ابوطالب را در پشتیبانی از رسول خدا منصرف کنند به چه شیوه ای روی آوردند؟ آنان نخست به حضرت محمد (ص) پیشنهاد کردند که ریاست قبیله و قوم و دریافت ثروت فراوان را بپذیرد و از عقاید خود دست بردارند.
- ۲۹- پاسخ پیامبر خدا در مقابل پیشنهاد مشرکان مبنی بر ریاست قبیله و قوم و دریافت ثروت چه بود؟ فرمود: "من برای گردآوری مال و فرمانروایی مبعوث نشده ام، خدایم مرا به عنوان پیام آور به سوی شما فرستاده، هر گاه از من بپذیرید، این موجب سعادت شما در دو جهان است و اگر آن را رد کنید، من در این راه استقامت می ورزم تا خدا میان من و شما داوری کند."
- ۳۰- سران مشرکین پس از پاسخ پیامبر چه تصمیمی گرفتند؟ و پیامبر چه عکس العملی نشان دادند؟ از پاسخ پیامبر خشمناک شده تصمیم گرفتند ایشان و مسلمانان را مورد آزار و شکنجه قرار دهند. هر چه زمان می گذشت بر شدت سخت گیری و شکنجه مشرکان افزوده می شد. آنان بدترین دشمنان و تهمت ها را به رسول خدا نسبت می دادند و بر خوردهای زشت و ناپسندی با آن حضرت می کردند. پیامبر اسلام در برابر چنین رفتارهایی بردبار بود و با مهربانی مردم را به اسلام فرا می خواند.
- ۳۱- چه عواملی موجب دشمنی اشراف و بزرگان مکه با پیامبر (ص) می شد؟ پیروی کورکورانه از عقاید ابا و اجدادی، مخالفت آشکار اسلام با افکار و عقاید جاهلی، به خطر افتادن منافع اقتصادی اشراف با ایمان آوردن بردگان و فقیران به دین اسلام، به خطر افتادن مقام و موقعیت اجتماعی آنها.
- ۳۲- مشرکان برای جلوگیری از گسترش اسلام چه کردند؟ اقدام به آزار و شکنجه مسلمانان کردند.
- ۳۳- چه کسانی زیر شکنجه های طاقت فرسای مشرکان به شهادت رسیدند؟ یاسر و همسرش سمیه و پسرشان عمار و بلال حبشی .
- ۳۴- نخستین شهدای راه اسلام چه کسانی بودند؟ یاسر و سمیه
- ۳۵- چرا پیامبر از مسلمانان خواست تا به حبشه هجرت کنند؟ آزار و اذیت مشرکان نسبت به پیروان اسلام آن قدر افزایش یافت که پیامبر از مسلمانان خواست به حبشه مهاجرت کنند.
- ۳۶- چرا مشرکان دست به تحریم اقتصادی مسلمانان زدند؟ پس از آنکه متوجه شدند با شکنجه و سرکوب نمی توانند مانع گسترش اسلام شوند، تصمیم گرفتند مسلمانان را تحریم کنند.
- ۳۷- تحریم اقتصادی و اجتماعی مسلمانان توسط مشرکان شامل چه مواردی بود؟ هر گونه خرید و فروش و رابطه اجتماعی (ازدواج) با پیروان اسلام ممنوع شده بود.
- ۳۸- پس از تحریم اقتصادی و اجتماعی مسلمانان، رسول خدا و یارانش چه کردند؟ به دنبال این تحریم، رسول خدا و یارانش به پیشنهاد ابوطالب به یکی از دره های اطراف مکه به نام "شعب ابوطالب" پناه بردند. آنها با وجود حمایت مادی و معنوی حضرت ابوطالب و حضرت خدیجه (ع)، حدود سه سال شرایط بسیار سختی را در این دره تحمل کردند.
- ۳۹- از چه زمانی یترب به مدینه النبی تغییر نام پیدا کرد؟ حضرت محمد (ص) چند روز پس از خروج از مکه، در میان استقبال و شادی مسلمانان به یترب رسید. از آن پس نام یترب به مدینه النبی، یعنی شهر پیامبر تغییر داده شد.
- ۴۰- انصار (یاری کنندگان) به چه کسانی می گویند؟ به گروهی از ساکنان یترب که با پیامبر (ص) پیمان بستند و آن حضرت را یاری کردند.
- ۴۱- مهاجرین (هجرت کنندگان) به چه کسانی گفته می شد؟ به گروهی از مسلمانان که اموال و دارایی خود را رها نمودند و از مکه به مدینه رفتند.
- ۴۲- مهمترین اقدامات پیامبر (ص) پس از ورود به مدینه چه بود؟ تأسیس مسجد، پیمان برادری بین مسلمانان (ایجاد امت اسلامی)، پیمان نامه سیاسی بین مسلمانان و قبایل یهود اطراف مدینه.
- ۴۳- نخستین اقدام پیامبر (ص) پس از ورود به مدینه ایجاد .. مسجد .. بود.

۴۴- چه کسانی در ساخت اولین مسجد در مدینه شرکت کردند؟ پیامبر خشت اول مسجد را خود حمل کرد و مسلمانان به خصوص زنان در بنای مسجد مشارکت ورزیدند.

۴۵- مسجدی که پیامبر (ص) در مدینه ساخت چگونه مکانی بود؟ مسجد علاوه بر آنکه مکانی برای عبادت و اجرای مراسم مذهبی به شمار می رفت، مرکزی برای مشورت و تصمیم گیری در باره امور سیاسی و نظامی نیز بود، مسجد همچنین کانون اصلی سوادآموزی و فراگیری علم و دانش محسوب می شد.

۴۶- پیمان برادری بین مسلمانان توسط پیامبر به چه علت انجام شد؟ مسلمانان ساکن مدینه یعنی مهاجرین و انصار از قبایل مختلف بودند. بعضی از این قبایل در گذشته نسبت به هم کینه و دشمنی شدیدی داشتند. پیامبر به منظور ایجاد محبت و دوستی بین مسلمانان، آنها را دو به دو با یکدیگر برادر اعلام کرد. این کار پیامبر گامی در جهت ایجاد امت (جامعه) اسلامی بود. رسول خدا، علی بن ابیطالب (ع) را به برادری خود برگزید.

۴۷- پیمان سیاسی بین چه کسانی بسته شد؟ بین مسلمانان مدینه و یهودیان اطراف شهر.

۴۸- پیامبر (ص) با چه اقدامی و در کدام شهر بصورت رسمی تأسیس حکومت اسلامی را اعلام کرد؟ با امضای پیمان نامه بین مسلمانان و یهودیان و در شهر مدینه .

۴۹- به برخی از جنگ های پیامبر .. غزوه .. و به برخی دیگر .. سریه .. گفته می شود.

۵۰- آیا پیامبر (ص) برای کشور گشایی و به دست آوردن غنیمت اقدام به جنگ می کرد؟ چرا؟ خیر، در جنگ های اُحد و خندق، این مسلمانان بودند که مورد حمله مشرکان قرار گرفتند و ناگزیر شدند از خود دفاع کنند. برخی جنگ ها نیز برای دفع تهدیدهای خطرناک دشمنان رخ داد، برای نمونه پس از آنکه برخی قبایل یهود پیمان شکنی کردند و با مشرکان علیه مسلمانان متحد شدند، پیامبر ناگزیر شد با آنان نبرد کند.

۵۱- پیامبر (ص) همواره پیروانش را در جنگ به چه چیزی سفارش می کرد؟ به رعایت اصول اخلاقی و ارزش های انسانی در جنگ ها توصیه می کرد، او به ویژه سفارش می کرد با اسیران خوش رفتاری نمایند و از تخریب و غارت اموال مردم در جنگ پرهیز کنند. آن حضرت همچنین مراقب بود که مسلمانان همانند مشرکان رفتار نکنند.

۵۲- چرا پیامبر (ص) به فرمانروایان کشورهای مختلف نامه نوشت و آنان را به دین اسلام دعوت کرد؟ از آنجایی که هدف دین اسلام هدایت همه مردم جهان است، پیامبر به فرمانروایان کشورهای مختلف نامه نوشت.

۵۳- پیامبر (ص) به فرمانروایان کدام کشورها نامه نوشت؟ ایران، روم، مصر و حبشه

۵۴- چند مورد از اخلاق و شیوه حکومتی پیامبر (ص) را بنویسید. رسول خدا آراسته به صفات نیکی چون مهربانی، گذشت، پارسایی و ساده زیستی بود و بخل، حسد، آز و طمع در وجود او راه نداشت. او هدف از بعثت خود را ترویج ارزش های اخلاقی بیان کرد و تربیت و رستگاری انسان ها را برتر و بالاتر از هر کار دیگر می شمرد.

۵۵- حکومتی که پیامبر اکرم (ص) بنیاد نهاد بر چه چیزی استوار بود؟ بر همکاری زمامداران و مردم استوار بود.

۵۶- مشورت در حکومت پیامبر اکرم (ص) چه جایگاهی داشت؟ آن حضرت از اصل مشورت برای مشارکت دادن مردم در امور حکومت به خوبی بهره می گرفت و پس از مشورت اصحاب اقدام به تصمیم گیری در مسائل مهم سیاسی و نظامی می کرد. برای مثال در جنگ احد رأی جوانان را که اکثریت داشت بر رأی خود ترجیح داد.

۵۷- پیامبر (ص) در کدام جنگ رأی جوانان را به رأی خود ترجیح دادند؟

الف) اُحد (*) (ب) خندق ( ) (ج) بدر ( ) (د) خیبر ( )

۵۸- در جنگ خندق به پیشنهاد .. سلمان فارسی .. دور شهر مدینه را خندق کردند.

۵۹- در واقعه غدیر خم چه اتفاقی افتاد؟

الف) ایجاد پیوند برادری ( ) (ب) انتخاب علی (ع) به جانشینی (*) (ج) تأسیس حکومت اسلامی ( ) (د) قرارداد با یهودیان ( )

۶۰- پیامبر (ص) در واقعه غدیر خم چه فرمودند؟ دست حضرت علی (ع) را بالا برد و فرمود: "ای مردم، هر کس که من پیشوای او هستم، پس این علی پیشوای اوست، خداوند، دوستداران او را دوست بدار و دشمنانش را دشمن باش!"

آذر ۱۴۰۱

@motalet808

فعالیت های درس ۹

۱- کاربرگه شماره (۵) عصر جاهلیت را انجام دهید.

۲- یکی از سوره‌های کوچک جزء سوم قرآن که در نكوهش ابولهب نازل شده است را قرائت و ترجمه آن را بیان کنید.

سوره مسد (سوره ۱۱۱ قرآن مجید)

۳- به نظر شما چه عواملی موجب دشمنی اشراف و بزرگان مکه با پیامبر می‌شد؟ فهرست کنید.

پیروی کورکورانه مشرکان از عقاید آباء و اجدادی؛ مخالفت آشکار اسلام با افکار و عقاید جاهلی؛ به خطر افتادن منافع اقتصادی؛ اشراف مکه با گرویدن بردگان و فقیران به اسلام؛ به خطر افتادن مقام و موقعیت سیاسی و اجتماعی سران مشرک.

۴- درس را بخوانید و ۴ مورد از اقدامات مشرکان علیه پیامبر و مسلمانان را در مکه بیان کنید.

تطمیع پیامبر با مال و مقام- تهدید و آزار و اذیت پیامبر و یارانش- نسبت دادن بدترین تهمت‌ها به پیامبر- تحریم اقتصادی و اجتماعی مسلمان- توطئه برای قتل پیامبر.

۵- پرس و جو کنید سرانجام عهدنامه تحریم اقتصادی مشرکین چه بود؟

مشرکان پیمان نامه تحریم اجتماعی و اقتصادی مسلمانان را درون صندوقچه‌ای در کعبه نهادند. پس از سه سال پیامبر اسلام با اشاره فرشته وحی خبر داد که از آن پیمان نامه را موربانه خورده است و تنها عبارت "باسمک اللهم" باقی مانده است. مشرکان وقتی صندوقچه را گشودند با شگفتی درستی خبر رسول خدا را دریافتند و ناگزیر شدند دست از محاصره بردارند و مسلمانان به زندگی عادی خود بازگردند و این یک پیروزی بزرگ برای آنان به شمار می‌رفت.

۶- با توجه به نمودار صفحه قبل، بگویید چه حوادثی زمینه‌ساز مهاجرت رسول خدا از مکه به مدینه شد؟

شکنجه و آزار و اذیت مسلمان، توطئه برای قتل پیامبر و پیمان پیامبر با مردم یترب (مدینه).

۷- کدام یک از وقایعی که روی خط زمان مشاهده می‌کنید مبدأ تاریخ مسلمانان قرار گرفته است؟ هم اکنون از آن واقعه چند سال می‌گذرد؟

مهاجرت پیامبر از مکه به مدینه - ۱۴۴۳ سال قمری و ۱۴۰۱ سال شمسی می‌گذرد.

۸- با مراجعه به قرآن کریم معنی آیه سوم سوره مائده را بنویسید و درباره رابطه آن با خطبه غدیر خم تحقیق کنید.

یکی از آثار مهمی که درباره واقعه غدیر خم تألیف شده است، دایره المعارف ۱۱ جلدی الغدیر است. مرحوم علامه امینی با چهل سال تلاش و مطالعه ده هزار جلد کتاب و سفر به کشورهای اسلامی و مطالعه کتابخانه‌های آنها، گزارش‌ها و روایات مربوط به واقعه غدیر را از منابع مختلف به ویژه منابع اهل سنت استخراج و گردآوری نموده است.

"خود را بیازماید درس ۹"

۱- مأموریت مخفیانه پیامبر ..... سال طول کشید.

۲- نخستین اقدام پیامبر^(ص) پس از ورود به مدینه ایجاد مسجد بود. صحیح ( ) غلط ( )

۳- حضرت محمد^(ص) در چند سالگی به پیامبری رسید؟

الف) ۴۵ سالگی ( )   ب) ۳۰ سالگی ( )   ج) ۴۰ سالگی ( )   د) ۳۵ سالگی ( )

۴- نخستین کسانی که به رسول خدا ایمان آوردند چه کسانی بودند؟

۵- منظور از عصر جاهلیت چیست؟

۶- در کدام جنگ به پیشنهاد سلمان فارسی دور شهر مدینه را خندق کردند.

الف) خندق ( )   ب) احد ( )   ج) بدر ( )   د) خیبر ( )

۷- مهاجرین و انصار به چه کسانی می گویند؟

۸- نخستین شهدای راه اسلام چه کسانی بودند؟

۹- پیامبر^(ص) به فرمانروایان کدام کشورها نامه نوشت؟

۱۰- در واقعه غدیر خم چه اتفاقی افتاد؟

- ۱- پیامبر در چه تاریخی و در کجا وفات یافتند و در کدام شهر به خاک سپرده شدند؟ در ۲۸ صفر سال ۱۱ هجری و در شهر مدینه
- ۲- ماجرای سقیفه بنی ساعده چه بود؟ لحظاتی پس از رحلت رسول خدا و در حالی که علی^(ع) و شماری از اصحاب مشغول مراسم خاک سپاری آن حضرت بودند، تعدادی از انصار و مهاجرین در محلی به نام سقیفه بنی ساعده گرد آمدند و در باره جانشینی پیامبر به گفت و گو پرداختند. هر دو گروه با نادیده گرفتن وصیت پیامبر در غدیر خم، مدعی بودند که خلافت و جانشینی رسول خدا حق آنان است.
- ۳- ابوبکر چگونه به خلافت رسید؟ با توجه به اینکه از گذشته میان انصار رقابت و اختلاف وجود داشت، جمعی از حاضران در سقیفه، با ابوبکر که یکی از مهاجرین کهنسال بود، بیعت کردند و بدین ترتیب وی به عنوان خلیفه اول شناخته شد.
- ۴- چرا حضرت علی^(ع) در ابتدای خلافت ابوبکر سکوت کرد؟ امام علی^(ع) با آنکه در روز غدیر خم توسط پیامبر^(ص) جانشین پیامبر معرفی شده بود اما بخاطر حفظ اسلام سکوت کرد.
- ۵- ابوبکر چند سال حکومت کرد؟ و پس از خود چه کسی را به جانشینی انتخاب کرد؟ دو سال حکومت کرد و پس از خود عمر بن خطاب را به جانشینی برگزید.
- ۶- عمر چند سال حکومت کرد و چه مناطقی را تصرف کرد؟ عمر ده سال حکومت کرد و علاوه بر بخش وسیعی از ایران، کشورهای سوریه، لبنان، فلسطین و مصر را نیز فتح کرد.
- ۷- عثمان چگونه به خلافت رسید و در زمان او اوضاع کشور چگونه بود؟ عثمان، خلیفه سوم، توسط شورایی که عمر تعیین کرده بود به خلافت رسید. در زمان او بر خلاف دو خلیفه نخست، زندگی تجملاتی و شیوه اشرافی رواج یافت و اطرافیان و کارگزاران خلیفه با ثروت به دست آمده از فتوحات به خوش گذرانی مشغول شدند.
- ۸- چرا عثمان بعضی از صحابه و یاران نزدیک پیامبر را مجازات و تبعید کرد؟ بعضی از صحابه و یاران نزدیک پیامبر مانند ابوزر، عمار و مالک اشتر را به دلیل آنکه از او و اطرافیانش انتقاد می کردند، مجازات و تبعید کرد.
- ۹- عثمان چرا و چگونه کشته شد؟ عملکرد اطرافیان خلیفه سوم، نارضایتی گروهی از مسلمانان را برانگیخت. آنان از نقاط مختلف به مدینه آمدند و اعتراض خود را نسبت به عملکرد عاملانش اعلام کردند. امام علی^(ع) تلاش زیادی کرد که مخالفان را آرام کند و مانع بروز درگیری و خونریزی شود، اما سرانجام معترضان خشمگین به خانه خلیفه هجوم بردند و او را کشتند.
- ۱۰- امام علی^(ع) در کجا به دنیا آمدند؟ و دوران کودکی و نوجوانی او چگونه سپری شد؟ امام علی^(ع) فرزند ابوطالب در کعبه به دنیا آمد. آن حضرت دوران کودکی و نوجوانی را در خانه حضرت محمد^(ص) و تحت تربیت وی بسر برد.
- ۱۱- چه عاملی سبب شد که پیامبر بدون هیچ آسیبی مکه را به سوی مدینه ترک کند؟ شهادت و فداکاری امام علی^(ع) و خوابیدن در بستر رسول خدا، سبب شد که پیامبر بدون آسیبی از مشرکان، مکه را به سوی مدینه ترک کند.
- ۱۲- در دوران خلافت سه خلیفه قبلی حضرت علی^(ع) چه می کردند؟ آن حضرت به تفسیر قرآن، تربیت شاگردان و پاسخ گویی به سئوالات دینی مردم می پرداخت. همچنین ایشان به عمران و آبادی و احداث نخلستان ها توجه زیادی داشت.
- ۱۳- چه زمانی و چرا مردم از امام علی^(ع) خواستند تا خلافت را بر عهده بگیرد؟ پس از کشته شدن عثمان، مردم دریافتند که جامعه اسلامی بی سرپرست مانده است. بسیاری از مهاجرین و انصار خواهان بیعت با علی^(ع) شدند، اما آن حضرت تمایلی به پذیرش خلافت نداشتند. سرانجام با اصرار زیاد مردم، امام علی^(ع) منصب خلافت را پذیرفت.
- ۱۴- چه عواملی موجب مخالفت و دشمنی ریاست طلبان و ثروت اندوزان با علی^(ع) شد؟ و چه جنگهایی را بر آن حضرت تحمیل کردند؟ اصرار علی^(ع) بر عمل به قرآن و سنت پیامبر و اجرای عدالت، موجب مخالفت و دشمنی ریاست طلبان و ثروت اندوزان شد. این گروه چون اطمینان یافتند که امام به دلخواه آنان عمل نخواهد کرد. به فتنه جویی پرداختند و سه جنگ جمل، صفین و نهروان را بر آن حضرت تحمیل کردند.
- ۱۵- حضرت علی^(ع) برای جلوگیری از خونریزی میان مسلمانان قبل از شروع جنگ ها چه اقدامی انجام داد؟ از آنجا که امام علی^(ع) هیچ گونه تمایلی به جنگ و خونریزی میان مسلمانان نداشت، کوشید ابتدا با نصیحت بیعت شکنان و اتمام حجت با آنان از جنگ جلوگیری کند، اما شورشیان اقدام به جنگ کردند.

۱۶- امام علی (ع) در جنگ جمل چه کسانی را شکست داد؟ امام در جنگ جمل بیعت شکنان را شکست داد.

۱۷- جنگ صفین را توضیح دهید؟ در صفین امام علی (ع) به مقابله با سپاه معاویه رفت و آنها را ظالمین نامید. پایداری یاران حضرت علی (ع) به ویژه مالک اشتر آثار شکست بر چهره سپاه ستمگر آشکار ساخت، اما در آخرین لحظات، نیرنگ عمروعاص مانع پیروزی سپاهیان امام علی (ع) شد.

۱۸- حضرت علی (ع) حدود .. ۵ .. سال مطابق تعالیم اسلام و روش (سنت) حضرت محمد (ص) حکومت کرد.

۱۹- چرا حضرت علی (ع) کوفه را مرکز خلافت قرار داد؟ برای دفع تهدیدات بیعت شکنان و دشمنان عدالت .

۲۰- مهمترین ویژگی ها و دستاوردهای حکومت حضرت علی (ع) را نام ببرید؟

۱- حکومت داری مبتنی بر دستورات قرآن و سنت رسول خدا (ص) .

۲- اصلاح بسیاری از انحرافات که در دین به وجود آمده بود.

۳- خدمات اقتصادی فراوان، با وجود فتنه ها و جنگ های تحمیلی متعدد.

۴- اقتدار و ایتسادگی در عین مظلومیت فردی و اجتماعی

۵- ساده زیستی و مقابله با اشرافی گری.

۶- تأکید بر عدالت.

۷- برگزیدن افراد صالح به حکومت ولایات.

۸- تلاش برای وحدت و انسجام اجتماعی.

۲۱- اشرافی گری چگونه میان مسلمانان شکل گرفت و امام علی (ع) برای ساده زیستی چه کرد؟ فتوحات مسلمانان اگر چه موجب ورود اسلام به سرزمین پهناوری شد، اما ثروت و غنایم حاصل از فتوحات، سبب ثروت اندوزی و تقویت اشرافی گری در میان عده ای گردید. امام سعی کرد با گفتار و کردار خویش توجه مردم را به ارزش های دینی و سنت پیامبر جلب نماید. خطبه های فراوانی از ایشان در این موضوع باقی مانده است. آن حضرت با زندگی بسیار ساده و به دور از تجملات، الگوی مناسبی برای دیگران بود.

۲۲- چه مواردی سبب شد برخی از افراد متوجه مصمم بودن حضرت علی (ع) در اجرای عدالت شوند و با وی به دشمنی بپردازند؟ در حکومت امام علی (ع) تمامی مسلمانان از احترام و حقوق برابر برخوردار بودند. امام در توزیع بیت المال هیچ مسلمانی را بر مسلمان دیگر برتری نمی داد و برای عرب و غیر عرب سهمی یکسان در نظر می گرفت. کسانی که پیش از آن، سهم بیشتری از بیت المال می گرفتند در برابر این شیوه عادلانه امام مقاومت کردند. آنها وقتی پی بردن که حضرت علی (ع) در اجرای عدالت مصمم است، به دشمنی با ایشان پرداختند.

۲۳- امام علی (ع) در انتخاب افراد برای حکومت ولایات چگونه عمل می کرد؟ امام افراد را بر پایه شایستگی و لیاقت برای حکومت ولایات برمیگزید و حاضر نبود برای رسیدن به هدف، از اشخاص ناصالح و ستمگر استفاده کند. برخی از یاران علی (ع) به آن حضرت پیشنهاد می کردند به افرادی که برای حکومت مشکل ایجاد می کنند، مقام بدهد امام می فرمود: "آیا من پیروزی را با ستم بدست آورم".

۲۴- معاویه از چه زمانی حاکم شام بود؟ و شرط وی برای اطاعت از امام علی (ع) چه بود؟ معاویه پسر ابوسفیان که از زمان خلافت عمر حاکم شام (سوریه امروزی) بود، اعلام کرد در صورتی از امام اطاعت می کند که حکومت شام و مصر به او واگذار شود.

۲۵- امام علی (ع) در برابر درخواست حکومت شام و مصر توسط معاویه چه فرمودند؟ فرمودند: "خداوند دوست ندارد که من گمراه کنندگان را یاور خود قرار دهم."

۲۶- برخورد امام علی (ع) با مخالفان و منتقدان چگونه بود؟ امام علی (ع) با مخالفان مدارا می کرد و از انتقادهای آنان ناراحت و خشمگین نمی شد و حتی سهمشان را از بیت المال نیز می پرداخت. امام زمانی با مخالفان برخورد می کرد که آنها دست به شمشیر می بردند یا فتنه ای به پا می کردند که به امنیت، دین یا وحدت جامعه، آسیب می زد.

۲۷- حضرت علی (ع) در چه تاریخی به شهادت رسیدند؟ در ۲۱ رمضان سال ۴۰ هـ- ق

۲۸- مردم کوفه پس از شهادت حضرت علی (ع) با چه کسی بیعت کردند؟ با امام حسن (ع)

۲۹- چرا امام حسن (ع) ناچار به صلح با معاویه شد؟ آن حضرت در نخستین روزهای خلافت، معاویه را از سرکشی و نافرمانی نهی کرد، اما معاویه با سپاهی عظیم، راهی عراق شد. امام قصد داشت در مقابل معاویه ایستادگی نماید، لذا امام حسن (ع) با سپاهی به فرماندهی یکی از یاران خود عازم جنگ دفاعی با معاویه شدند این در حالی بود که معاویه، با وعده های پول و مقام، فرماندهان سپاه امام حسن (ع) را فریب داده و جذب خود نموده بود. در چنین اوضاعی، امام ناچار شد پیشنهاد صلح معاویه را تحت شرایطی بپذیرد.

۳۰- معاویه بعد از تحمیل صلح بر امام حسن (ع) در .. شام .. به خلافت رسید.

۳۱- چه عاملی نقش مهمی در جلوگیری از شکست معاویه در جنگ صفین داشت؟ او سیاستمداری فریبکار بود و با دادن پول و مقام، اشخاص با نفوذ و قدرتمند را جذب خود می کرد. عمروعاص یکی از این افراد بود، او به طمع دست یافتن به حکومت مصر به معاویه پیوسته بود، نقش مهمی در جلوگیری از شکست معاویه در جنگ صفین داشت.

۳۲- امام حسن (ع) توسط چه کسی به شهادت رسید؟ معاویه

۳۳- معاویه فرزندش .. یزید .. را به جانشینی خود انتخاب و خلافت را .. مورثی .. کرد.

۳۴- زمینه قیام امام حسین (ع) چه بود؟ امام حسین (ع) سالها در کنار پدرش امیر مومنان و برادرش امام حسن (ع) در صحنه جهاد و مبارزه حاضر بود. آن حضرت پس از شهادت برادر، با سخنرانی و نامه های افشاگرانه علیه حکومت ظالمانه معاویه مبارزه کرد. پس از مرگ معاویه، پسرش یزید طبق وصیت او به خلافت رسید. ظلم و فساد آشکار یزید در جهان اسلام شهرت داشت.

۳۵- چرا امام حسین (ع) پس از به قدرت رسیدن یزید از مدینه به مکه رفت؟ امام حسین (ع) که نمی خواست با یزید بیعت کند، با خانواده و بستگان خود از مدینه راهی مکه شد. امام قصد داشت که در پناه خانه خدا و با استفاده از ایام حج مردم را برای مخالفت با حکومت ستمکار و فاسد یزید آماده کند.

۳۶- مردم کوفه پس از شنیدن خبر حرکت امام حسین (ع) به سوی مکه چه کردند؟ با نوشتن نامه های فراوان، ایشان را به آن شهر دعوت کردند. امام نخست اعتنایی به آن نامه ها نکرد، اما با اصرار کوفیان، پسر عموی خود مسلم بن عقیل را روانه آنجا کرد. پس از ورود مسلم به کوفه، هزاران نفر با مسلم به نمایندگی از امام حسین (ع) بیعت کردند. امام نیز پس از دریافت نامه مسلم، عازم کوفه شد.

۳۷- یزید پس از شنیدن خبر حرکت امام حسین (ع) چه اقدامی انجام داد؟ عبیدالله بن زیاد را که مردی سنگدل و خونریز بود به حکومت کوفه منصوب کرد.

۳۸- عبیدالله بن زیاد در شهر کوفه چه کرد؟ با ایجاد رعب و وحشت مردم را ترساند و مسلم بن عقیل را دستگیر و به شهادت رساند. او سپس مردم کوفه را وادار کرد که آماده جنگ با فرزند پیامبر شوند.

۳۹- واقعه عاشورا را توضیح دهید؟ سپاه یزید مانع رسیدن امام و یارانش به کوفه شدند و کاروان آن حضرت را ناچار به توقف در سرزمین گرم و خشک کربلا (نینوا) نمودند. لشکریان یزید که تعدادشان بسیار زیاد بود، امام حسین (ع) و یارانش را محاصره و در روز عاشورا جنگ را آغاز کردند. امام و یارانش که مرگ در راه عقیده و ایمان را سعادت و زندگی در سایه حکومت ستمگران را ننگ می دانستند، شجاعانه جنگیدند و در راه حق به شهادت رسیدند.

۴۰- چرا قیام کربلا و شهادت امام حسین (ع) نیاز بود؟ نیم قرن پس از رحلت رسول خدا فرد فاسد و گناهکاری چون یزید به عنوان خلیفه مسلمانان به قدرت رسید، نشان می دهد که جامعه اسلامی دچار انحراف بزرگی شده بود. فقط حرکتی عظیم مانند قیام کربلا و شهادت امام حسین (ع) و فرزندان، بستگان و یارانش می توانست از گسترش این انحراف جلوگیری کند.

۴۱- امام حسین (ع) در وصیت نامه خود درباره اهداف قیام خود چه فرمودند؟ "هدف من اصلاح امت جدم رسول الله، امر به معروف و نهی از منکر و پیاده کردن سیره رسول الله و پدرم علی بن ابی طالب است."

۴۲- حضرت .. زینب (س) .. پس از شهادت امام حسین (ع) با سخنرانی های روشنگرانه اهداف قیام کربلا را بر همگان آشکار کرد.

۴۳- قیام کربلا و حادثه عاشورا چه تاثیری بر مردم جهان گذاشته است؟ این قیام تأثیر بسیاری در روحیه ظلم ستیزی مسلمانان به ویژه شیعیان بر جای نهاده است.

آذر ۱۴۰۱

@motalet808

فعالیت های درس ۱۰

۱- پس از مطالعه درس، با یکدیگر همفکری کنید و دلایل بروز فتنه ها و جنگ ها علیه حکومت امام علی^(ع) را بیان کنید.
اصرار امام علی^(ع) بر عمل به قرآن و سنت پیامبر - اجرای عدالت - مبارزه با ریاست طلبان ثروت اندوز - خدا ترسی و پرهیزگاری -
توجه به آبادانی - پرهیز از ظلم و ستم - صلح طلبی .

۲- کاربرگ شماره (۶) منشور حکومتی امام علی^(ع) را انجام دهید.

۱- خدا ترسی و پرهیز کاری

۲- نیکی کردن به مردم

۳- نظارت بر رفتار کارگزاران

۴- توجه ویژه به تهیدستان و ضعیفان

۵- ارتباط و نزدیکی با مردم

۶- عدالت

۷- صلح طلبی

۸- عطف و مهربانی نسبت به مردم

۹- پرهیز از ظلم و ستم

۱۰- توجه به عمران و آبادانی

۳- به طور گروهی با مراجعه به کتاب نهج البلاغه، چند عبارت از آن انتخاب کنید و با خط خوش روی مقوا بنویسید و در کلاس نصب کنید.

سه کار شرم بر نمی‌دارد: خدمت به مهمان، برخاستن از جا در برابر معلم و گرفتن حق خود.

درباره آنچه از آن شناختی نداری، سخن مگوی.

دانشی که تو را اصلاح نکند، گمراهی است.

سینه عاقل، صندوق اسرارش می‌باشد.

انسان در زیر زبان خویش پنهان است.

قناعت پیشه کردن، از عزت نفس است.

احمق‌ترین خلق کسی است که خود را عاقل‌ترین خلق بداند.

۴- با مطالعه درس، سه ویژگی برای حکومت معاویه بنویسید. این ویژگی‌ها چه مغایرتی با دستورات اسلام داشت؟

به دست آوردن قدرت با حیله و نیرنگ، عدم وفاداری به صلح با امام حسن^(ع)

مغایرت: اسلام دین صداقت است دروغ و حیله در آن جایگاهی ندارد.

با پول و مقام، اشخاص با نفوذ و قدرتمند را جذب خود می‌کرد - یا تقسیم بیت‌المال در میان خویشاوندان خود

مغایرت: استفاده شخصی از اموال عمومی حرام است.

یزید را به جانشینی خود، انتخاب و خلافت را موروثی کرد

مغایرت: حاکم باید عادل بود و انتخاب حاکم باید با خواست مردم انجام می‌شد؛ کاملاً مخالف سنت پیامبر بود.

۵- انگیزه و اهداف امام حسین (ع) از قیام عاشورا چه بود؟

- ✓ جلوگیری از گسترش انحراف در اسلام
- ✓ اصلاح امت رسول الله
- ✓ امر به معروف و نهی از منکر
- ✓ آشکار کردن چهره واقعی حکومت بنی امیه
- ✓ ظلم ستیزی

۶- منظور از زنده نگه داشتن قیام اباعبدالله (ع) چیست؟ گفت و گو کنید.

عمل به دستورات اسلام و اجرای اهداف قیام امام حسین (ع) و درس گرفتن از این قیام و الگو قرار دادن آن در زندگی.

۷- در صورتی که در مدرسه به فیلم «روز واقعه» دسترسی دارید با راهنمایی معلم، بخش‌هایی از آن را تماشا کنید و سپس به سؤالات معلم پاسخ دهید.

"خود را بیازمایید درس ۱۰"

۱-ستون اول را به ستون دوم وصل کنید.

اول	دوم
خلیفه اول	عمر
خلیفه دوم	عثمان
خلیفه سوم	ابوبکر

۲-حضرت علی (ع) چه شهری را مرکز خلافت خود قرار داد؟

۳-منظور از زنده نگه داشتن قیام اباعبدالله (ع) چیست؟

۴-حضرت ..... پس از شهادت امام حسین (ع) با سخنرانی های روشنگرانه اهداف قیام کربلا را بر همگان آشکار کرد.

۵-چرا امام حسن (ع) ناچار به صلح با معاویه شد؟

۶-چهار مورد از مهمترین ویژگی ها و دستاوردهای حکومت حضرت علی (ع) را نام ببرید؟

۷-چرا حضرت علی (ع) در ابتدای خلافت ابوبکر سکوت کرد؟

۸-امام علی (ع) در جنگ جمل چه کسانی را شکست داد؟

۱- دوره ایران باستان چگونه به پایان رسید؟ با ورود سپاه اسلام به ایران و فروپاشی حکومت ساسانی.

۲- هنگام ظهور اسلام در شبه جزیره عربستان، **خسرو پرویز** بر ایران حکومت می کرد.

۳- خسرو پرویز دعوت پیامبر را برای قبول اسلام نپذیرفت. صحیح (*) غلط ( )

۴- اوضاع ایران در آستانه حمله اعراب چگونه بود؟

الف) رقابت در درون دربار ساسانی باعث قتل خسرو پرویز به دست پسرش بیشتر شده بود.

ب) شورش فرماندهان روحیه سپاهیان را تضعیف کرده بود.

ج) مردم به دلیل وجود نظام طبقاتی، بی عدالتی و گرفتن مالیاتهای سنگین از حکومت ساسانیان ناراضی بودند.

د) زمینها و مزارع حاصلخیز بر اثر طغیان رودهای دجله و فرات از بین رفته بودند.

ه) قحطی و شیوع بیماری طاعون و وبا اوضاع را بدتر کرده بود.

۵- چه کسی فرمان حمله به مرزهای حکومت ساسانی و امپراتوری روم شرقی را صادر کرد؟ ابوبکر خلیفه اول

۶- در زمان خلافت **عمر** .. بخش اعظم ایران به دست اعراب مسلمان فتح شد.

۷- **نبرد قادسیه** را توضیح دهید؟ ارتش ساسانی در نبرد قادسیه از سپاه مسلمانان که دارای روحیه بالا و انگیزه بیشتری بودند شکست خوردند.

رستم فرخزاد فرمانده سپاه ساسانی کشته شد و مدتی بعد تیسفون پایتخت ساسانیان با غنایم بسیار به تسخیر سپاه اسلام در آمد.

۸- فرمانده ارتش ساسانی در نبرد قادسیه چه کسی بود؟ رستم فرخ زاد

۹- مسلمانان در چه جنگی ضربه نهایی را بر پیکر ارتش ساسانی وارد کردند؟ جنگ نهاوند

۱۰- آخرین پادشاه ساسانی که بود؟ و به دست چه کسی به قتل رسید؟ یزدگرد سوم بود و به دست آسیابانی در مرو به قتل رسید.

۱۱- سلسله ساسانی چگونه سقوط کرد؟ ضربه نهایی بر پیکر ارتش ساسانی در نبرد نهاوند وارد شد، به طوری که یزدگرد سوم آخرین پادشاه

ساسانی دیگر نتوانست سپاهی را برای مقابله با اعراب گردآوری کند. پس از جنگ نهاوند شهرها و ولایات ایران یکی پس از دیگری به تصرف

اعراب در آمدند و سرانجام با ورود اعراب به خراسان یزدگرد سوم به دست آسیابانی در مرو به قتل رسید و سلسله ساسانی پس از ۴۰۰ سال به

پایان رسید.

۱۲- چرا مردم حکومت ساسانی را برای مقابله با سپاه اسلام یاری نکردند؟ به دلیل ظلم های صورت گرفته از سوی حکومت ساسانی، مردم نه

تنها حکومت را برای مقابله با سپاه اسلام یاری نمی کردند بلکه پادشاه خود را نیز کشتند.

۱۳- مرکز خلافت امویان کدام شهر بود؟ شام

۱۴- اوضاع ایران در دوران خلافت امویان (بنی امیه) چگونه بود؟

الف) امویان حکومت را بر پایه خشونت و ظلم بنا نهاده بودند.

ب) اشراف و سران قبایل عرب بر بیشتر ولایات ایران حکومت می کردند.

ج) بنی امیه به قوم و نسب خود، فخر فروشی می کردند.

د) اقوام غیر عرب از جمله ایرانیان را تحقیر می کردند.

ه) ایرانیان اجازه نداشتند مقام و منصب مهم حکومتی داشته باشند.

۱۵- در دوران بنی امیه کدام امامان به شهادت رسیدند؟ امام حسن (ع) - امام حسین (ع) - امام سجاد (ع) - و امام محمد باقر (ع)

۱۶- چرا مردم ایران به مبارزه و مخالفت با حکومت امویان پرداختند؟ چون مردم ایران از ظلم و ستم و قوم گرایی امویان به ستوه آمده

بودند و از هر فرصتی برای مخالفت استفاده می کردند.

۱۷- مختار ثقفی در کجا و به خونخواهی چه کسی قیام کرد؟ در کوفه و به خونخواهی امام حسین^(ع) و یارانش.

۱۸- عباسیان چگونه به قدرت رسیدند؟ در اواخر حکومت امویان آنها نمایندگانی به نقاط مختلف ایران از جمله خراسان می فرستادند و مردم را به قیام علیه بنی امیه و حکومت یکی از خاندان پیامبر^(ص) دعوت می کردند، اما نمی گفت منظورشان چه کسی است ایرانیان مسلمان به ویژه خراسانیان دعوت آنها را پذیرفتند و سرانجام ابومسلم سردار ایرانی در خراسان قیام کرد و امویان را شکست داد و سفاح از خاندان عباسی را به خلافت رساند.

۱۹- خلیفه دوم عباسی که بود؟ منصور

۲۰- ابومسلم موفق شد امویان را شکست دهد و .. سفاح .. از خاندان عباسیان را به خلافت برساند.

۲۱- اقدامات منصور عباسی را بنویسید؟ الف) بنای شهر بغداد ب) به شهادت رساندن امامان شیعه ج) به قتل رساندن ابومسلم خراسانی

۲۲- کدام خلفای عباسی امامان شیعه را به زندان انداختند و به شهادت رساندند؟ منصور- هارون الرشید و متوکل

۲۳- آیا خلفای عباسی از ایرانیان برای اداره حکومت استفاده می کردند یا نه؟ توضیح دهید. بله، آنها برعکس امویان از ایرانیان در سمت های مهمی چون وزارت، فرماندهی سپاه و حکومت شهرها استفاده می کردند، که البته بسیاری از آنان سرنوشتی تلخ و ناگواری داشتند.

۲۴- ایرانیانی که به خدمت عباسیان در آمدند چه سرنوشتی پیدا کردند؟ بسیاری از ایرانیانی که به خدمت خلافت عباسی در آمدند، سرنوشتی تلخ و ناگوار داشتند.

۲۵- منصور عباسی ناجوانمردانه .. ابومسلم خراسانی .. را به قتل رساند.

۲۶- برمکیان چه کسانی بودند؟ از خاندان مشهور ایرانی بودند که در زمان خلافت هارون عهده دار وزارت و حکومت ولایات بودند و نفوذ و قدرت فراوانی کسب کرده بودند.

۲۷- سرانجام برمکیان چه بود؟ هارون خلیفه عباسی بر آنها خشم گرفت و دستور داد آنها را از قدرت برکنار و زندانی کنند و به قتل برسانند.

۲۸- ضعف و تجزیه قلمرو عباسیان از چه زمانی شروع شد؟ در قرن سوم هجری، خلافت عباسیان رو به ضعف نهاد. در چنین شرایطی بود که به تدریج حکومت هایی در نقاط مختلف ایران شکل گرفت و تجزیه قلمرو پنهان و آغاز شد.

۲۹- نخستین ایرانی که به اسلام مشرف شد چه کسی و در کجا بود؟ سلمان فارسی در مدینه.

۳۰- نقش سلمان فارسی در جنگ احزاب (خندق) چه بود؟ او پیشنهاد کرد برای دفاع از شهر مدینه خندقی حفر کنند.

۳۱- پیامبر^(ص) در باره سلمان چه فرموده اند؟ سلمان از اهل بیت ماست.

۳۲- چند تن از یاران با وفای حضرت علی^(ع) را نام ببرید؟ سلمان - مقداد - ابوذر و عمار

۳۳- حاکمان ایرانی یمن چه زمانی مسلمان شدند؟ در زمان رسول خدا به مدینه رفتند و به دین اسلام ایمان آوردند.

۳۴- ایرانیان چگونه به دین اسلام گرایش پیدا کردند؟ پس از درک پیام اسلام، داوطلبانه این دین را پذیرفتند.

۳۵- دلیل علاقه ایرانیان به اسلام چه بود؟ پیام اسلام برابری و برادری بود، این پیام برای مردم ایران که از امتیازات طبقاتی اشراف ناخشنود بودند، جذابیت فراوانی داشت. علاوه بر آن، اخلاق و رفتار پیامبر^(ص) و امامان شیعه، نقش مهمی در علاقه مندی ایرانیان به دین اسلام داشت.

۳۶- چرا ایرانیان علاقه و ارادت خاصی به حضرت علی^(ع) و فرزندان او پیدا کردند؟ چون آن حضرت در دوران حکومت خود هیچ برتری و امتیازی برای اعراب نسبت به غیر اعراب در نظر نمی گرفت.

۳۷- حضور کدام امامان بزرگوار در ایران، تاثیر زیادی بر توجه و گرایش مردم ایران به دین اسلام گذاشت؟ امام رضا^(ع) و خواهرش حضرت معصومه^(ع) و برادرش حضرت شاه چراغ^(ع) و دیگر امامزادگان.

آذر ۱۴۰۱

@motaleat808

فعالیت های درس ۱۱

۱- کاربرگه شماره (۷)، نمودار علت و معلول را در کلاس انجام دهید.

۲- همفکری کنید و بگویید چرا خلفای عباسی آن گونه با ابومسلم و برمکیان، رفتار کردند؟

ابومسلم از نیت شوم آنان آگاه بود، لذا وجود او را مانعی بر سر راه قدرت خود می دیدند. خلفای عباسی عنوان تشریفاتی داشتند که نمی توانستند مستقیماً در اداره امور دخالت کنند و قدرت و نفوذ برمکیان به قدری افزایش یافته بود که باعث ترس و وحشت خلفای عباسی شده بود.

۳- روی نقشه، به قلمرو حکومت بنی عباس دقت کنید و بگویید شامل کدام سرزمین ها بوده است. دور شهری که مرکز خلافت بنی عباس بوده، خط بکشید.

ایران - عراق - ماوراءالنهر - عربستان و قسمت هایی از شمال آفریقا و جنوب اروپا بود.

پایتخت عباسیان: بغداد بود

۴- الف) به نظر شما شباهت های عمده حکومت امویان و حکومت عباسیان چه بود؟

ب) تفاوت آنها در برخورد با ایرانیان چه بوده است؟

شباهت: هر دو ظالم بودند و به ناحق حاکم شده بودند، حکومتشان مورثی بود و اشراف گرا بودند و هر دو با امامان و شیعیان دشمنی داشتند.

تفاوت: عباسیان در اداره امور حکومتی و وزارت و فرماندهی سپاه از ایرانیان استفاده می کردند. اما بنی امیه برای غیر عرب ها ارزشی قائل نبودند و آنها را تحقیر می کردند.

"خود را بیازمایید درس ۱۱"

۱- نتیجه هر یک از جنگهای زیر چه بود؟

نهبوند:

قادسیه:

۲- کدامیک از اقدامات منصور عباسی نیست؟

الف) بنای شهر بغداد ( )

ب) قتل خاندان برمکیان ( )

ج) به شهادت رساندن امامان شیعه ( )

د) به قتل رساندن ابومسلم خراسانی ( )

۳- ابومسلم خراسانی به دست چه کسی به قتل رسید؟

الف) منصور ( )

ب) هارون ( )

ج) متوکل ( )

د) برمکیان ( )

۴- کدام حکومت به قوم و نسب خود فخر فروشی می کردند؟

الف) امویان ( )

ب) عباسیان ( )

ج) سامانیان ( )

د) صفاریان ( )

۵- آخرین پادشاه ساسانی که بود؟

۶- "از خاندان مشهور ایرانی هستیم که در زمان خلافت هارون عهده دار وزرات و حکومت ولایات بودیم" نام خاندان ما چیست؟

۷- عباسیان با کمک چه کسی به خلافت رسیدند؟ و اولین خلیفه عباسی چه کسی بود؟

۸- اوضاع ایران در دوران خلافت امویان (بنی امیه) چگونه بود؟ (دو مورد)

۹- مختار ثقفی به خونخواهی چه کسی قیام کرد؟

۱۰- چرا ایرانیان علاقه و ارادت خاصی به حضرت علی^(ع) و فرزندانش پیدا کردند؟

۱- چه عاملی نقش و سهم زیادی در رونق و شکوفایی فرهنگ و تمدن ایرانی-اسلامی داشت؟ پس از یک قرن فرامانروایی، خلافت عباسیان ضعیف شد و خلفا نمی توانستند قلمرو پهناور خود را به خوبی اداره کنند از این رو، شرایط مناسبی برای تشکیل سلسله های ایرانی به وجود آمد. این سلسله ها نقش و سهم زیادی در رونق و شکوفایی فرهنگ و تمدن ایرانی-اسلامی داشتند.

۲- مهمترین سلسله های ایرانی که در بین قرنهای سوم تا پنجم هجری بر بخشهایی از ایران حکومت می کردند را نام ببرید؟
سلسله های طاهریان- صفاریان- علویان- سامانیان- آل بویه

۳- کدامیک از سلسله های زیر ریشه و تبار ایرانی نداشتند؟

الف) آل بویه ( )   ب) علویان طبرستان (*)   ج) صفاریان ( )   د) سامانیان ( )

۴- بنیانگذار سلسله طاهریان چه کسی بود؟ طاهر ذوالیمینین

۵- موسس سلسله سامانیان چه کسی بود؟ امیر اسماعیل سامانی

۶- رابطه سلسله های طاهریان و سامانیان با خلفای عباسی چگونه بود؟ این دو سلسله روابطی دوستانه با خلافت عباسیان برقرار کردند و امیران این سلسله ها معمولاً نسبت به خلفا اظهار وفاداری و فرمانبری می کردند.

۷- بنیانگذار کدام سلسله ها بدون اجازه خلفای عباسی حکومت خود را برپا کردند؟ طاهریان- صفاریان- علویان- سامانیان- آل بویه

۸- موسس سلسله صفاریان که بود؟ و با کمک چه کسانی به حکومت رسید؟ یعقوب لیث، با پشتیبانی مردم سیستان به خصوص عیاران به قدرت رسید.

۹- روابط صفاریان با خلفای عباسی چگونه بود؟ روابط صفاریان با خلافت عباسی خصمانه بود.

۱۰- اقدامات یعقوب لیث را بنویسید؟ حکومت طاهریان را برانداخت- به عراق لشکر کشی کرد و قصد داشت بغداد را تصرف کند ولی شکست خورد ولی بر اثر بیماری و مرگ فرصت جبران این شکست را پیدا نکرد.

۱۱- چرا خلفای عباسی دشمن علویان طبرستان بودند؟ چون علویان پیرو مذهب شیعه بودند و حکومت عباسیان را به رسمیت نمی شناختند.

۱۲- روابط سلسله آل بویه با عباسیان چگونه بود؟ روابط آنها به گونه ای دیگر بود، چون آل بویه بغداد را تصرف کردند و خلفای عباسی را تحت نفوذ و سلطه خود گرفتند.

۱۳- کدام سلسله ایرانی بغداد را تصرف کردند و خلفای عباسی را تحت نفوذ و سلطه خود گرفتند؟

الف) آل بویه (*)   ب) علویان طبرستان ( )   ج) صفاریان ( )   د) سامانیان ( )

۱۴- آل بویه پیرو چه مذهبی بودند و در دوران حکومت آنها چه چیزی مورد توجه قرار گرفت؟ پیرو مذهب شیعه بودند و در دوران حکومت آنها، معارف و فرهنگ شیعه در ایران مورد توجه قرار گرفت و گسترش یافت.

۱۵- به دستور فرمانروایان آل بویه چه کارهایی انجام شد؟ به دستور فرمانروایان آل بویه حرم مطهر امامان^(ع) در نجف، کربلا و کاظمین بازسازی شد و مراسم عید غدیر و مجالس سوگواری امام حسین^(ع) با شکوه برگزار می شد.

۱۶- کدامیک از سلسله های زیر مذهب شیعه داشتند؟

الف) آل بویه ( )   ب) علویان طبرستان ( )   ج) طاهریان ( )   د) گزینه الف و ب (*)

۱۷- ایرانیان مسلمان در تاسیس و گسترش کدام علوم پیشگام بودند؟ معارف اسلامی- علوم انسانی- علوم تجربی- هنر و ادبیات

۱۸- سخنی از پیامبر در مورد علم و دانش ایرانیان بنویسید.

اگر علم در ستاره ثریا و در آسمان ها باشد، مردانی از سرزمین پارس (ایرانیان) به آن دست پیدا خواهند کرد.

۱۹- اقدامات مهم علمی و فرهنگی ایرانیان در قرون نخست هجری چه بود؟ کتابهای زیادی تدوین کردند- دانشمندان مسلمان ایرانی در رشته های مختلف خوش درخشیدند- قواعد صرف و نحو و دستور زبان و ادبیات عربی را تدوین کردند- انتقال برخی از میراث ادبی و تاریخی ایران باستان به جامعه اسلامی بود.

۲۰- کدام سلسله ایرانی نقش چشمگیری در رونق و شکوفایی فرهنگ و تمدن ایرانی-اسلامی داشتند؟ چرا؟ سامانیان و آل بویه بودند. چون بیشتر فرمانروایان این سلسله ها به علم و ادب علاقه مند بودند و ارزش و احترام زیادی به عالمان، دانشمندان و ادیبان قائل بودند.

۲۱- کدام وزیران سامانی در شمار عالمان و ادیبان نامدار قرار داشتند؟ جهانی و بلعمی از وزیران سامانیان

۲۲- پس از ورود اسلام به ایران تا مدتها .. عربی .. زبان اداری ایران بود.

۲۳- شاعران معروف دوره سامانی را نام ببرید؟ رودکی (پدر شعر فارسی) و فردوسی

۲۴- از قرن سوم هجری به بعد در نتیجه علاقه کدام حکومت ها به فرهنگ و زبان ایرانی ، رونق ادبیات فارسی آغاز شد؟ صفاریان و

سامانیان

۲۵- فردوسی در اواخر حکومت .. سامانیان .. سرودن شاهنامه را آغاز کرد.

۲۶- از نخستین جلوه های مهم معماری ایرانی-اسلامی .. مساجد .. بودند.

۲۷- کدام آرامگاه ها جلوه شکوهمند میراث معماری ایرانی-اسلامی به شمار می روند؟ آرامگاه امیر اسماعیل سامانی در بخارا و آرامگاه

قاپوس و شمگیر در گنبد کاووس

آذر ۱۴۰۱

@motaleat808

فعالیت های درس ۱۲

۱- با توجه به متن درس، آیا سلسله‌های ایرانی از نظر رابطه با خلافت عباسی و چگونگی به قدرت رسیدن، مانند هم بودند؟ مثال بزنید. خیر، طاهریان و سامانیان به شرط پرداخت مالیات و حفظ حکومت به تأیید خلیفه رسیدند و مورد حمایت وی قرار گرفتند اما صفاریان، علویان طبرستان و آل بویه بدون اجازه خلفای عباسی حکومت خود را بر پا کردند و به هیچ شرایطی حاضر به اطاعت از عباسیان نبودند و با آنها دشمنی هم می‌کردند.

۲- متنی را که از کتاب تاریخ سیستان انتخاب شده بخوانید. از این متن به چه نکاتی درباره رابطه صفاریان با خلافت عباسی پی می‌برید؟ نتیجه می‌گیریم که عباسیان حکومت را با حيله و نیرنگ بدست گرفته بودند و قابل اعتماد نیستند چون آنهایی که به عباسیان خدمت کرده بودند نهایتاً با بی‌رحمی عباسیان به قتل می‌رسند و به این دلیل صفاریان با آنها دشمن بودند.

۳- با توجه به نمودار خط زمان در صفحه ۶۹ و نقشه‌های صفحه ۷۰ و ۷۱، جدول زیر را کامل کنید.

نام سلسله	دوره حکومت	مؤسی	پایتخت	قلمرو	اقدامات مهم
طاهریان	قرن ۳	طاهر بن حسین	نیشابور و مرو	خراسان و سیستان و طبرستان	نافرمانی نسبت به مأمون؛ موروثی شدن حکومت در خاندان طاهر؛ توسعه کشاورزی و ترویج سوادآموزی
صفاریان	قرن ۳ و ۴	یعقوب لیث	زرنگ یا زرنج	سیستان و نواحی مجاور	تسلط یعقوب بر سیستان و تأسیس حکومت صفاری؛ برانداختن سلسله طاهریان؛ لشکرکشی به عراق و شکست از سپاه خلافت، شکست عمرو، جانشین یعقوب از سامانیان.
علویان طبرستان	۲۵۰-۳۱۶ ق	حسن بن زید	آمل	طبرستان (گیلان و مازندران)	انتخاب حسن بن زید به رهبری توسط مردم طبرستان؛ نبرد با طاهریان، صفاریان، سامانیان و خلافت عباسی؛ ترویج فرهنگ شیعه
سامانیان	۲۶۱-۳۹۵ ق	امیر اسماعیل	بخارا	ماوراء النهر	تأیید حکومت امیر اسماعیل سامانی توسط خلیفه عباسی؛ شکست صفاریان و توسعه قلمرو سامانی؛ نبرد با علویان طبرستان؛ درگیری با آل بویه؛ ترویج زبان و ادب فارسی.
آل بویه	۳۲۰-۴۴۷ ق	پسران بویه (علی، حسن، احمد)	اصفهان	بیشتر ایران امروزی و شرق عراق	پسران بویه ولایات مرکزی و جنوبی ایران را تصرف کردند؛ بغداد را تصرف و بر خلافت عباسی تسلط یافتند؛ درگیری با سامانیان؛ ترویج فرهنگ شیعه؛ حمایت از دانشمندان و عالمان

"خود را بیازمایید درس ۱۲"

۱- نام موسس سلسله های زیر را بنویسید.

صفاریان:

سامانیان:

طاهریان:

۲- آل بویه پیرو چه مذهبی بودند؟

۳- جیهانی و بلعمی از وزیران ..... بودند.

۴- اقدامات یعقوب لیث را بنویسید؟

۵- شاعران معروف دوره سامانی را نام ببرید؟

۶- پس از ورود اسلام به ایران تا مدت ها فارسی زبان اداری ایران بود. صحیح ( ) غلط ( )

بارم نوبت اول

شماره فصل	نمره
فصل اول	۳
فصل دوم	۳/۵
فصل سوم	۳/۵
فصل چهارم	۳
فصل پنجم	۳/۵
فصل ششم	۳/۵